

دعا

گزیده ای از دعا‌های کلام الله مجید و نیایش رسول اکرم ﷺ

گردآورنده:

سعید بن علی بن وهف القحطانی

مترجم:

د. نور محمد امرا

این کتاب از سایت کتابخانه عقیده دانلود شده است.

www.aqeedeh.com

book@aqeedeh.com

آدرس ایمیل:

سایت های مجموعه موحدین

www.aqeedeh.com

www.islamtxt.com

www.shabnam.cc

www.sadaiislam.com

www.mowahedin.com

www.videofarsi.com

www.zekr.tv

بسم الله الرحمن الرحيم

فهرست مطالب

پیشگفتار.....	۱
آداب دعاء.....	۷
کجا و چه وقت دعاء کنیم؟.....	۱۰
دعاهایی از کلام الله مجید.....	۱۴
دعاهایی از نیایش پیامبر اکرم ﷺ.....	۲۴
گلچینی از مناجات و نیایش در ادبیات فارسی.....	۵۷

تقدیم به ...

فرشتگان سعادت که راه رشادت را بر صفحات مناجاتشان برایم
نگاشتند..

به آن قلبهای تپنده‌ای که در شوق دیدار جگرگوشه‌شان اشک‌های امید
بلعیدند تا فرزندشان شمعی گردد در فرا راه هدایت..

به آنانکه دستان لرزان نیایششان راهگشای زندگیم بود ..

بدانانکه چتر دعاهایشان از زیر باران‌های هولناک اهریمن نجاتم داد..

به پدر و مادر ارجمندم ..

شعله‌های فروزان آسمان هدایتم ..

نهالتان

ن. م

پیشگفتار

آن هنگام که همه درهای امید به رویت بسته می‌شود، و زمین پهناور در دیدگانت به تنگی می‌گراید، ندای فطرت و سرشت تو را تنها و تنها بدرگاه آفریدگارت می‌خواند.

آنهنگام که خودت را موجودی تنهای تنها در ساحل ناامیدی در لابلای خارهای عجز و ناتوانی و... می‌یابی ناقوس عقل تو را بسوی آفریدگارت می‌کشانند.

آنهنگام که بر فراش بیماری با چشمانی کم سو نظاره‌گر شگست و سستی دواها و داروهای پر زرق و برق هستی، صدایی آشنا از اعماق درون تو را بسوی آفریدگارت می‌خواند.

و آنهنگام که سراب زندگی در بیابان‌های سوزان یأس امیدهایت را به آتش می‌کشد، یکه و تنها به زمین می‌افتی تا دستان لرزان مناجات بسوی آفریدگارت دراز کنی و با اشک‌های توبه و ندامت روزگاران برباد رفته را بازیابی.

پروردگار یکتا، آفریننده‌ی آسمان‌ها و زمین، خالق ابر و باد و مه و خورشید و فلک، الهه عالمیان نظر لطف و کرمش را بر انسان این موجود طغیان‌پذیر و سرکش افکند و در کالبد خاکی و مملو از هوی و هوس شیطانی او روح ملکوتی خویش دمید و او را به مقام برتر خلافت برگزید. این دوگانگی آمیزش خیر و شر در انسان او را فریسه و شکار جذر و مدهای بسیاری قرار می‌دهد تا شایستگی خود را ثابت کند. و چون پروردگار انسان او را ضعیف و ناتوان خلق نمود در فراسوی توبه و ندامت برای او راهی گشود برای بازگشت به پاکی و طهارت.

چون بنده دست تضرع و زاری بسوی پروردگار خویش دراز کند و با دعاء و نیایش در ملکوتی او کوبد هرگز و هرگز بی بهره برنخواهد گشت چرا که پروردگار و آفریننده او بسیار سخاوتمند و کریم و بخشاینده است و ابا می‌ورزد که فقیر و محتاجی از در او نا امید برگردد.

ای آنکه به ملک خویش پاینده تویی	بر دامن شب صبح نماینده تویی
کار من بیچاره قوی بسته شده	بگشای خدایا که گشاینده تویی
یا رب مکن از لطف پریشان ما را	هر چند که هست جرم و عصیان ما را
ذات تو غنی و ما همه محتاجیم	محتاج غیر خود مگردان ما را
یارب تو چنان کن که پریشان نشوم	محتاج به بیگانه و خویشان نشوم
بی منت خلق خود مرا روزی ده	تا از در تو بر در ایشان نشوم
غمناکم و از کوی تو با غم نروم	جز شاد و امیدوار و خرم نروم
از درگاه همچون تو کریمی هرگز	نومید کس نرفت و من هم نروم

سنت و رویه الهی بر اینست که هر چند بیش بدرگاهش توسل جویی و زاری گویی در پیش او عزیزتر خواهی بود و بیش به کف خواهی آورد.

و چون پیامبران نزدیک ترین و عزیزترین بندگان و بردگان پروردگارند و از همه عزیزتر پیامبر بزرگ اسلام ﷺ شرط عقل است که برای رسیدن به مدارج والای عزّت و سربلندی در پیش آفریدگار هستی ما نیز دعاهاى آن رسول هدایت را وارد زبانمان کنیم، البته با درک و فهم معنا و مفهوم آنها، از این رو بر این شدیم ترجمه دعاهاى برگرفته شده از قرآن و حدیث پیامبر اسلام ﷺ که از ترتیب و تخریج استاد سعید قحطانی است را به سالکان درب هدایت و عاشقان بهشت های برین الهی تقدیم داریم.

در موضوع مناجات و نیایش کتاب های بسیار زیادی به رشته تحریر در آمده که متأسفانه بیشتر این کتاب ها شامل احادیث و روایاتی است ضعیف و یا نادرست که به پیامبر اسلام نسبت داده شده اند، کتاب مذکور چون همه حدیث های آن درست و صحیح بوده و مؤلف کتاب زحمت تخریج آنها و اشاره به مرجع برگرفته شده از آن را متحمل شده، بر بسیاری از کتاب های دیگر برتری دارد.

شاید اشاره به این نقطه که بهتر است متن عربی دعاها را حفظ نموده آنها را در مناجات‌هایمان به درگاه الهی بخوانیم لازم نباشد، چرا که بر همه گان واضح است که ترجمه هرگز قادر نیست همه جوانب متن اصلی را در برگیرد و همچنین خواندن آیات قرآنی و کلمات و سخنان پیامبر اکرم ﷺ به همان صورتی که آنحضرت بر زبان مبارکشان می‌راندند شاید برای گشایش خزانة رحمت و قبول درگاه الهی اولاتر باشد.

قرآن کریم اولین معلمی است که به ما نحوه دعاکردن را می‌آموزاند، سوره مبارکه فاتحه در ابتدای کلام الله مجید نمونه‌ای است والا از نحوه دعا کردن. گویا تضرعی است صادقانه که از سوی بنده به پروردگار عالمیان تقدیم می‌شود، تا راه راست را بدو بنماید. پس از آن کلام پاک الهی جواب آن تضرع و زاری بنده خاکسار بر دربار خالق است. و شاید حکمت تکرار آن در نمازها بیانگر همین معنا باشد!

پس از قرآن که نمونه‌هایی از دعا‌های پیامبران الهی را برای ما نقل کرده، دعا‌های ملکوتی و مناجات رسول اکرم ﷺ بهترین زمزمه‌های ایمانی است که می‌توان با آنها دروازه کرم و سخاوت الهی را به صدا درآورده کچول حاجت پیش نمود.

دعا و نیایش، و توصیف و ستایش پروردگار یکتا یکی از بارزترین ویژگی‌های ادبیات نیاکان ما می‌تواند به شمار آید که با شنیدن ندای حق بدان لبیک گفته سر سجده در مقابل وحدانیت الهی فرود آوردند.

ادبیات فارسی از ابتدای اسلامش سعی بر این داشت تا از موضوعات پوچی چون چالپوسی شاهان کناره گرفته، به موضوعات اجتماعی و انسان ساز چشم دوزد. از اینرو ملاحظه می‌کنید؛ ستایش خداوند یکتا و نیایش با او دیباچه و «تحمیدیه» اغلب نوشته‌های صاحب قلمان فارسی است.

در آخر این کتابچه مختصر مختاراتی از این نمونه‌های ادبی را نیز ضمیمه کرده‌ایم تا خواننده گرمی از آنها بهره‌مند گردد. البته شاید نیاز به تکرار نباشد که در آموختن دعا اولویت و فضیلت و برتری از آن دعا‌هایی است که قرآن کریم به ما آموخته، سپس مناجات‌هایی که رسول گرمی اسلامی ﷺ؛ آخرین معلم سعادت و خوشبختی بشریت، برایمان به ارث گذاشته است.

امیدواریم که توانسته باشیم با تقدیم این مناجاتنامه کچکول محتاجی خویش بسوی عاشقان مناجات، و صاحب‌دلان شب زنده‌دار دراز کنیم تا شاید نظر لطفی شامل حالمان شده از ما در دعا‌هایشان یادی بمیان آورند.

ای خدا، ای فضل تو حاجت‌روا	با تو یاد هیچکس نبود روا
این قدر ارشاد تو بخشیده‌ای	تا بدین، بس عیب ما پوشیده‌ای
قطره‌ای دانش که بخشیدی زپیش	متصل‌گردان به دانش‌های خویش
هم دعا از تو، اجابت هم ز تو	ایمنی از تو، مهابت هم ز تو
گر خطا گفتیم، اصلاحش تو کن	مصلحتی تو، ای تو سلطان سخن

د. نور محمد امرا

شب ۲۷ / رمضان / ۱۴۳۱ هـ

اسلام آباد - پاکستان

آداب دعاء

فرموده الهی است که: ﴿وَقَالَ رَبُّكُمْ ادْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ إِنَّ الَّذِينَ يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِي سَيَدْخُلُونَ جَهَنَّمَ دَاخِرِينَ﴾ [المؤمن: ۶۰] ^(۱).
و فرموده اوست: ﴿وَإِذَا سَأَلَكَ عِبَادِي عَنِّي فَإِنِّي قَرِيبٌ أُجِيبُ دَعْوَةَ الدَّاعِ إِذَا دَعَانِ فَلْيَسْتَجِيبُوا لِي وَلْيُؤْمِنُوا بِي لَعَلَّهُمْ يَرْشُدُونَ﴾ [البقرة: ۱۸۶] ^(۲).
رسول اکرم ﷺ فرمودند: «اساس طاعت و عبادت پروردگار در دعاء خلاصه می شود مگر فرموده پروردگارتان را نشنیده اید که فرمودند: مرا بخوانید تا حاجت هایتان را برآورده سازم» ^(۳).
دعاء میعادگاه بنده است با پروردگار، سکویی است که از آن حاجت ها و خواسته ها و خواهش های بنده بر دو بال اعترا ف به سستی و ناتوانی و شکر از نعمت های بی دریغ الهی سوار بسوی آسمان ها به پرواز درمی آیند.

۱- «پروردگارتان می فرمایند که در سختی ها و مصیبت هایتان مرا خوانید تا به فریادتان رسم، آنان که تکبر ورزیده از عبادتم سرباز می زنند در آتش دردناک دوزخ خوار و زبونشان خواهم ساخت».

۲- «ای پیامبر من، اگر بندگانم از تو پرسیدند که از آنان دورم یا نزدیک، بدانند که من به ایشان نزدیکم و دعاء و حاجت هر نیازمندی را برآورده می کنم، پس دعوت مرا پاسخ گویند و به من ایمان آورند تا رستگار شوند».

۳- این حدیث را ابوداود ۷۸/۲ و ترمذی ۲۱۱/۵ و ابن ماجه ۱۲۵۸/۲ از رسول اکرم نقل کرده اند، به صحیح الجامع الصغیر ۱۵۰/۳ و صحیح ابن ماجه ۳۲۴/۲ رجوع شود. متن حدیث چنین است: قال رسول الله ﷺ: «الدعاء هو العبادة: ﴿قَالَ رَبُّكُمْ ادْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ﴾».

در نیایش بنده ناتوان به دیدار پروردگار قادر و توانا می‌شتابد، اینجاست که بنده خودش را برای این ملاقات آماده کرده با کمال ادب و جمال اخلاق قدم به پیش می‌نهد. با وضوء و طهارت و پاکی، دو دست لرزان عجز و سستی را بلند کرده عقل و فکرش را فقط و فقط متوجه پروردگار نموده، گناهانش را بیاد می‌آورد، چند قطره اشکی بر گونه‌هایش جاری نموده و با صدایی آرام و شکسته حمد و سپاس پروردگار بر زبان جاری می‌کند، سپس سلام‌ها و درودها به پیامبر اکرم ﷺ، و خاندان و یاران و پیروان او هدیه می‌نماید، بعد از آن برای خودش و پدر و مادر و خویشان و عزیزان و استادانش دعاها می‌کند و بر هر دعایی اسرار می‌ورزد و سه بار و بیش تکرارش می‌کند، پس از آن برای همه مسلمانان دربند، برای مجاهدان راه پروردگار، برای همه جهان اسلام و مسلمانان و آنانکه جان و مال خویش در راه دین خدا فدا نموده دعاء می‌کند.

در نیایش، قلب فقط و فقط متوجه درگاه پروردگار و قدرت و توان اوست و تنها از او و به او توسل می‌جوید و او را تنها با نام‌ها و صفاتی که خودش برای خود برگزیده ندا می‌زند، هرگز کسی را با او و در کنار او نمی‌خواند، نه پیامبری و نه امامی و نه سید و ولی‌ای و نه فرشته و ملائکه‌ای، چه که همه آفریده اویند و اوست قادر مطلق، و همه بندگان و برده‌گان ناتوانی هستند که بر حسب عبادت و طاعت‌شان رحمت الهی شامل حالشان شده در پیش پروردگار عزیز و یا ذلیل می‌گردند.

هرگز دستانی که سرشکسته و پشیمان از گناهان خویش با ترس و هراس از خشم غضب الهی و آرزو و امید به رضایت و خشنودیش در درگاه الهی می‌کوبند خالی باز نخواهند گشت.

پیامبر اسلام ﷺ می‌فرماید: «پروردگار بزرگ و با عظمت‌تان بسیار باحیاء و سخاوتمند است و از اینکه دستان بنده‌ای که بسوی او دراز شده‌اند را

خالی پس دهد از بنده اش اُبا می‌ورزد»^(۱).

و همچنین می‌فرمایند: «هر مسلمانی که پروردگارش را بخواند و به درگاه او دعاء و نیایشی که در آن نه گناهی است و نه برهم‌زنی روابط خانوادگی، بفرستد پروردگارش بدو یکی از این سه چیز را خواهد بخشید:

۱- یا اینکه دعایش را می‌پذیرد.

۲- و یا اینکه اجر و پاداشش را برای روز حساب ذخیره می‌کند.

۳- و یا اینکه به اندازه دعایش از مشکلات و گرفتاری‌هایش برطرف می‌گرداند.

یاران آنحضرت فرمودند: پس بسیار دعاء خواهیم کرد! آنحضرت فرمودند: درگاه پروردگارتان از هر آنچه شما بخواهید پرت‌تر و غنی‌تر است»^(۲).

در دعاء نباید به حق دیگران تجاوز کرد و نباید بر علیه خود و خانواده و عزیزان دعاء نمود و شایسته نیست که در لابلای جمله‌های مسجع و پر زرق و برق خود را گم کرد و از مفهوم فروتنی و خشوع و توجه قلب دور شد، دعاء هرچه ساده‌تر و پرمعناتر باشد به نیایش پیام آور رسالت ﷺ نزدیک‌تر است.

و قبل از روی آوردن به قبله با خوردن مال حلال و پوشیدن پوشاک پاک، حقوق همه بندگان خدا را به آنها برگردانیم چه که دستان آلوده به حقوق مردم و ظلم و ستم بر آنان را در درگاه الهی جایی نیست.

۱- این حدیث را ابوداود ۲/ ۷۸ و ترمذی ۵/ ۵۵۷ و ابن ماجه ۲/ ۱۲۷۱ آورده‌اند، و ابن حجر گفته است که سند این روایت در مرتبه جید قرار دارد. مراجعه شود به صحیح ترمذی ۱۷۹/۳.

۲- این حدیث را ترمذی ۵/ ۵۶۶ و ۴۶۲/۵ و احمد ۳/ ۱۸ آورده‌اند، رجوع شود به صحیح الجامع ۵/ ۱۱۶ و صحیح ترمذی ۳/ ۱۴۰.

دعاء رابطه بنده و آفریدگارش در سختی‌ها و گرفتاری‌ها، خوشی‌ها و سعادت‌هاست که شایسته است بنده همیشه و در همه حال زبانش را بذکر و یاد پروردگارش زینت بخشد.

کجا و چه وقت دعاء کنیم؟

شب خیز که عاشقان به شب رازکنند   گرد در و بام دوست پرواز کنند
هر جا که دری هست به شب بر بندند   غیر از در دوست را که شب باز کنند
دعاء رابطه دائم و همیشگی مؤمن است با پروردگارش. او همواره و در همه جا پروردگارش را می‌خواند خدایی را که همیشه با اوست و از رگ گردن بدو نزدیک‌تر «ای محمد، اگر بندگان من سراغ مرا از تو گرفتند به آنها بگو که من بدانها بسیار نزدیکم و حاجت هر نیازمندی که دست دعاء بسویم دراز کند را برآورده می‌کنم...»^(۱).

جاه‌ها و وقت‌هایی برای دعاء اولاتر و برترند که مؤمن همواره در تلاش است از این فرصت‌های طلایی حد اکثر استفاده را ببرد. از آنجمله است:

- ۱- شب قدر.
- ۲- نیمه‌های آخر شب.
- ۳- پس از نمازهای فرض.
- ۴- بین اذان و اقامه نماز.
- ۵- در هر شب وقتی است که دعاء در آن پذیرفته می‌گردد.
- ۶- هنگام اذان.
- ۷- هنگام بارش باران.
- ۸- آنگاه که لشکر اسلام به سوی جهاد به راه می‌افتد.

۱- ﴿وَإِذَا سَأَلَكَ عِبَادِي عَنِّي فَإِنِّي قَرِيبٌ أُجِيبُ دَعْوَةَ الدَّاعِ إِذَا دَعَانِ...﴾ [البقرة: ۱۸۶].

۹- لحظاتی از روز جمعه (برخی به وقت خطبه و نماز جمعه اشاره کرده‌اند، اما گمان می‌رود که آخرین ساعت از لحظه‌های غروب راجح‌ترین اقوال باشد).

۱۰- وقت نوشیدن آب زمزم با نیت خالصانه.

۱۱- در سجده‌ها.

۱۲- هنگام برخاستن از بستر خواب در شب و دعا به آنچه از رسول اکرم ﷺ ثابت شده است.

۱۳- اگر با وضوء به بستر خواب رفت و در شب بیدار شد و دعاء نمود.

۱۴- هنگام دعاء به ﴿لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ سُبْحَانَكَ إِنِّي كُنْتُ مِنَ الظَّالِمِينَ﴾

﴿۷۷﴾ «بجز تو ای پروردگار یکتا هیچ اله و معبودی نیست، تو پاک و منزهی، ببخشای مرا که من از ظالمان و ستمگران بوده‌ام».

۱۵- دعا‌های مردم برای کسی پس از وفاتش.

۱۶- در تشهد اخیر بعد از حمد و سپاس پروردگار یکتا و صلوات و درود بر پیامبر اکرم ﷺ و آل و خاندان او.

۱۷- هنگام خواندن پروردگار به نام بزرگش که اگر بدان نام او را ندا زنی جوابت دهد و اگر از او چیزی خواهی دریغ نوزد^(۱).

۱۸- دعاء مسلمان برای برادر مسلمانش در غیبت او.

۱۹- دعاء آنانکه بر عرفات در روز عرفه تشریف دارند.

۲۰- دعاء و نیایش در ماه مبارک رمضان.

۲۱- در مجالس طاعت و عبادت که مسلمانان دور هم جمع می‌شوند.

۲۲- هنگام دعاء در برابر مصیبت‌ها و سختی‌ها به ﴿إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ

رَاجِعُونَ﴾^(۲)، اَللّٰهُمَّ اَجْرِنِي فِيْ مُصِيبَتِيْ وَ اَخْلُفْ لِيْ خَيْرًا مِنْهَا «ما از آن

پروردگاریم و بسوی او باز خواهیم گشت، **بار الهی**، مرا بر این مصیبت و بلا اجر و پاداش فراوان ارزانی دار و بمن بهتر از آنچه از دست داده‌ام عطا فرما».

۲۳- دعاء در آهنگام که قلب با اخلاص کامل بسوی پروردگار روی می‌آورد.

۲۴- دعاء مظلوم بر علیه کسی که بدو ظلم ورزیده.

۲۵- دعاء پدر برای فرزندش و یا بر علیه او.

۲۶- دعاء مسافر.

۲۷- دعاء روزه‌دار تا وقت افطارش.

۲۸- دعاء روزه‌دار در هنگام افطار.

۲۹- دعاء بیچاره پریشان.

۳۰- دعاء امام و پیشوای عادل.

۳۱- دعاء فرزند نیکو برای پدر و مادرش.

۳۲- نیایش به دعا‌هایی که از پیامبر اسلام ثابت است پس از وضوء.

۳۳- دعاء پس از پرتاب سنگ ریزه کوچک در جمرات (مینا)^(۱).

۳۴- دعاء پس از پرتاب سنگ وسطی در جمرات.

۳۵- دعاء داخل کعبه و یا داخل حجر که نماز در آن بمثابة نماز در خانه کعبه است.

۳۶- دعاء بر کوه صفا.

۳۷- دعاء بر کوه مروه.

۳۸- دعاء در مشعر حرام.

۱- پرتاب سنگ ریزه‌ها یا «جمرات» از مناسک حج خانه خداست.

البته همانطور که اشاره رفت، یک فرد مؤمن و مسلمان همیشه در رابطه مستقیم و تنگاتنگ با پروردگارش است، و همیشه و در همه جا او را و تنها او را مستقیماً و بدون هیچ واسطه‌ای می‌خواند، چرا که فرموده اوست: ﴿وَإِذَا سَأَلَكَ عِبَادِي عَنِّي فَإِنِّي قَرِيبٌ أُجِيبُ دَعْوَةَ الدَّاعِ إِذَا دَعَانِ فَلْيَسْتَجِيبُوا لِي وَلْيُؤْمِنُوا بِي لَعَلَّهُمْ يَرْشُدُونَ﴾ [البقرة: ۱۸۶]^(۱). با این وجود جاها و وقت‌هایی که ذکرش رفت جایگاه و مکان خاص خودش را در نیایش و طلب آمرزش از پروردگار دارد. و اینها در واقع فرصت‌هایی است طلایی که مؤمن به طور خاص از آنها استفاده کرده خدایش را و تنها او را بدون هیچ واسطه‌ای می‌خواند!

۱- «ای پیامبر من، اگر بندگانم از تو پرسیدند که از آنان دورم یا نزدیک، بدانند که من به ایشان نزدیکم و دعاء و حاجت هر نیازمندی را برآورده می‌کنم، پس دعوت مرا پاسخ گویند و به من ایمان آورند تا رستگار شوند».

دعاهایی از کلام **الله** مجید

حمد و سپاس تنها از آن توست ای پروردگار یکتا، درود و سلام فرست بر پیام آور حَقَّت آخرین رسول هدایت و رستگاری.

۱- ﴿رَبَّنَا ظَلَمْنَا أَنْفُسَنَا وَإِنْ لَّمْ تَغْفِرْ لَنَا وَتَرْحَمْنَا لَنَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ﴾ [الأعراف: ۲۳].

«**بارالها**، ما با نافرمانی دستورات تو به خویشتن ظلم و ستم ورزیده‌ایم و اگر ما را نیامرزی و بر ما رحم و شفقت نورزی از زیانکاران خواهیم شد...».

۲- ﴿رَبِّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ أَنْ أَسْأَلَكَ مَا لَيْسَ لِي بِهِ عِلْمٌ وَإِلَّا تَغْفِرْ لِي وَتَرْحَمْنِي أَكُنْ مِنَ الْخَاسِرِينَ﴾ [هود: ۴۷].

«**پروردگار**، عاجزانه از درگاه تو می‌خواهم که مرا در پناه خویش حفظ داری از اینکه از تو چیزی بخواهم که بدان آگاهی ندارم، **بارالها**، اگر بر من نبخشائی و مرا مورد لطف و شفقت خویش قرار ندهی از زیانکاران و هلاک شده‌گان خواهم شد».

۳- ﴿رَبِّ اغْفِرْ لِي وَلِوَالِدَيَّ وَلِمَنْ دَخَلَ بَيْتِي مُؤْمِنًا وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ﴾ [النوح: ۲۸].

«**پروردگار**، من و پدر و مادرم و هر آنکسی از مؤمنان که به خانه من درآید و همه مردان و زنان مؤمن و متعهد را ببخشای».

۴- ﴿وَإِذْ يَرْفَعُ إِبْرَاهِيمُ الْقَوَاعِدَ مِنَ الْبَيْتِ وَإِسْمَاعِيلُ رَبَّنَا تَقَبَّلْ مِنَّا إِنَّكَ أَنْتَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ﴾ [۱۲۷]

لَكَ وَأَرْنَا مَنَاسِكَنَا وَتُبَّ عَلَيْنَا إِنَّكَ أَنْتَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ ﴿١٢٨﴾ [البقرة: ۱۲۷-۱۲۸].

«بارالها، کارها و نیکی هایمان را از ما پذیرا باش که تو بر همه چیز آگاه و شنوائی.

و ببخشای ما را که تویی بخشاینده ی مهربان».

۵- ﴿رَبِّ اجْعَلْنِي مُقِيمَ الصَّلَاةِ وَمِنْ ذُرِّيَّتِي رَبَّنَا وَتَقَبَّلْ دُعَاءِ ﴿٤٠﴾﴾ [ابراهیم: ۴۰].

«بارالها، من و فرزندانم را مؤمنانی متعهد و نمازگذار گردان و دعاء و نیایش مرا قبول درگاهت کن».

۶- ﴿رَبَّنَا اغْفِرْ لِي وَلِوَالِدَيَّ وَلِلْمُؤْمِنِينَ يَوْمَ يَقُومُ الْحِسَابُ ﴿٤١﴾﴾ [ابراهیم: ۴۱].

«پروردگارا، در روز قیامت و رستاخیز مرا و پدر و مادرم و سایر مؤمنان را ببخشای و بیامرز».

۷- ﴿رَبِّ هَبْ لِي حُكْمًا وَأَلْحِقْنِي بِالصَّالِحِينَ ﴿٨٣﴾ وَاجْعَلْ لِي لِسَانَ صِدْقٍ فِي الْآخِرِينَ ﴿٨٤﴾ وَاجْعَلْنِي مِنْ وَرَثَةِ جَنَّةِ النَّعِيمِ ﴿٨٥﴾ وَاعْفِرْ لِأَبِي إِنَّهُ كَانَ مِنَ الضَّالِّينَ ﴿٨٦﴾ وَلَا تُخْزِنِي يَوْمَ يُبْعَثُونَ ﴿٨٧﴾﴾ [الشعراء: ۸۳-۸۷].

«پروردگارا، بر من کمال و معرفت ارزانی دار و مرا از زمره پاکان و شایستگان قرار ده، و نامی نیک و ذکر خیری از من بر زبان آیندگان جاری دار، و مرا از آنانی قرار ده که در پرتو ایمان به بهشت برین دست می یابند».

«و در روز رستاخیز که همگان دوباره برانگیخته می شوند خوار و رسوایم مگردان».

۸- ﴿رَبِّ هَبْ لِي مِنَ الصَّالِحِينَ ﴿١٠٠﴾﴾ [الصفات: ۱۰۰].

«بارالها، فرزندان شایسته و نیکوکاری بمن ارزانی دار».

۹- ﴿رَبَّنَا عَلَيْكَ تَوَكَّلْنَا وَإِلَيْكَ أَنَبْنَا وَإِلَيْكَ الْمَصِيرُ﴾ [الممتحنة: ۴].
 «پروردگارا، به تو توکل جسته‌ایم و بسوی تو روی آورده‌ایم و بازگشت همگان بسوی توست».

۱۰- ﴿رَبَّنَا لَا تَجْعَلْنَا فِتْنَةً لِلَّذِينَ كَفَرُوا وَاعْفِرْ لَنَا رَبَّنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾ [الممتحنة: ۵].
 «بارالها، کافران را بر ما چیره مگردان و ما را سبب روی گردانی آنان از دینت مساز، پروردگارا، ببخشای ما را که تو بر همه چیز توانا و دانایی».

۱۱- ﴿رَبِّ أَوْزِعْنِي أَنْ أَشْكُرَ نِعْمَتَكَ الَّتِي أَنْعَمْتَ عَلَيَّ وَعَلَىٰ وَالِدَيَّ وَأَنْ أَعْمَلَ صَالِحًا تَرْضَاهُ وَأَدْخِلْنِي بِرَحْمَتِكَ فِي عِبَادِكَ الصَّالِحِينَ﴾ [النمل: ۱۹].
 «بارالها، مرا توفیق آن ده که شکر نعمت‌هایی که به من و پدر و مادرم ارزانی داشته‌ای بجای آورم، و در کارهای نیک و اعمال شایسته‌ای که تو بدانها راضی و خشنودی یاریم ده و در پرتو فضل و رحمت و سخاوت مرا از بندگان شایسته و نیکوکار قرار ده».

۱۲- ﴿رَبِّ هَبْ لِي مِنْ لَدُنْكَ ذُرِّيَّةً طَيِّبَةً إِنَّكَ سَمِيعُ الدُّعَاءِ﴾ [آل عمران: ۳۸].

«پروردگارا، از درگاه کرم و سخاوت بمن فرزندی نیکوکار و شایسته ارزانی دار، الهی تویی شنونده دعاء و پذیرنده تمنا».

۱۳- ﴿رَبِّ لَا تَذَرْنِي فَرْدًا وَأَنْتَ خَيْرُ الْوَارِثِينَ﴾ [الأنبياء: ۸۹].
 «بارالها، مرا بی کس و تنها رها مکن، الهی پس از مرگمان تو بهترین وارث و حافظ و پناه‌دهنده مائی».

۱۴- ﴿... لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ سُبْحَانَكَ إِنِّي كُنْتُ مِنَ الظَّالِمِينَ﴾ [الأنبياء: ۸۷].

«پروردگارا، هیچ اله و معبودی نیست مگر تو، تو پاکی و منزّه از آنچه به تو تهمت زده‌اند. دریاب مرا و پیامرزم بر من که من با نافرمانی تو به خویشتن ستم‌ها روا داشته‌ام».

۱۵- ﴿رَبِّ اشْرَحْ لِي صَدْرِي ﴿٢٥﴾ وَيَسِّرْ لِي أَمْرِي ﴿٢٦﴾ وَأَحْلِلْ عُقْدَةً مِّن لِّسَانِي ﴿٢٧﴾ يَقْفَهُوا قَوْلِي ﴿٢٨﴾﴾ [طه: ۲۵-۲۸].

«**بارالها**، سینه‌ام را برای پذیرش فرامینت گشاده گردان، و کارهایم را بر من آسان ساز، و گره و لکنت از زبانم بردار تا مردمان سختم بفهمند و به دعوت و تبلیغ رسالتم گوش فرا دهند».

۱۶- ﴿... قَالَ رَبِّ إِنِّي ظَلَمْتُ نَفْسِي فَاغْفِرْ لِي...﴾ [القصص: ۱۶].

«**پروردگارا**، ببخشای مرا که من برخود ظلم و ستم روا داشته‌ام».

۱۷- ﴿رَبَّنَا آمَنَّا بِمَا أُنزِلَتْ وَاتَّبَعْنَا الرَّسُولَ فَاكْتُبْنَا مَعَ الشَّاهِدِينَ ﴿٥٢﴾﴾ [آل عمران: ۵۳].

«**بارالها**، ما بدانچه بر پیامبرت فرو فرستادی ایمان آوردیم و از او پیروی نمودیم، پس ما را با راستگویان و شاهدان و گواهان حق محشور فرما».

۱۸- ﴿رَبَّنَا لَا تَجْعَلْنَا فِتْنَةً لِّلْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿٨٥﴾ وَنَحْنَا بِرَحْمَتِكَ مِنَ الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ ﴿٨٦﴾﴾ [یونس: ۸۵-۸۶].

«**الهی** ما را آزمون آزار و بلای ستمگران و ظالمان قرار مده و با فضل و رحمت خویش ما را از آماج فتنه و بلاهای کافران نجات بخش».

۱۹- ﴿... رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا وَإِسْرَافَنَا فِي أَمْرِنَا وَثَبِّتْ أَقْدَامَنَا وَانصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ﴾ ﴿١٤٧﴾ [آل عمران: ۱۴۷].

«پروردگارا، ببخشای بر ما گناهانمان را و از زیاده‌روی‌ها و تندروی‌هایمان درگذر و ما را در راهت ثابت قدم دار و بر ملت‌های کافر پیروزمان گردان.»

۲۰- ﴿... رَبَّنَا آتِنَا مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً وَهَيِّئْ لَنَا مِنْ أَمْرِنَا رَشَدًا﴾ ﴿١٠﴾ [الکھف: ۱۰].

«بارالها، از درگه بزرگیت بر ما رحمت و شفقت ارزانی دار، و در کارها و امور زندگیمان سرفرازمان گردان.»

۲۱- ﴿... رَبِّ زِدْنِي عِلْمًا﴾ ﴿١١٤﴾ [طه: ۱۱۴].

«پروردگارا، بر علم و دانش و معرفت و فهمم بیفزای.»

۲۲- ﴿... رَبِّ أَعُوذُ بِكَ مِنْ هَمَزَاتِ الشَّيْطَانِ﴾ ﴿٩٧﴾ وَأَعُوذُ بِكَ رَبِّ أَنْ يَحْضُرُونِ ﴿٩٨﴾ [المؤمنون: ۹۷-۹۸].

«الهی، مرا از وسوسه‌ها و تحریکات شیطان‌ها در پناه خود حفظ گردان و از اینکه در کالبدم رسوخ کنند و از تو دورم گردانند در امانم دار.»

۲۳- ﴿... رَبِّ اغْفِرْ وَارْحَمْ وَأَنْتَ خَيْرُ الرَّاحِمِينَ﴾ ﴿١١٨﴾ [المؤمنون: ۱۱۸].

«بارالها، ببخشای ما را و رحم و شفقت را بر ما ارزانی دار چه که تو مهربان‌ترین بخشاینده‌گانی.»

۲۴- ﴿... رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ﴾ ﴿٢٠١﴾ [البقرة: ۲۰۱].

«بارالها، در دنیا به ما خیر ارزانی دار و سرای آخرتمان را خوشبخت و با سعادت گردان و ما را از عذاب آتش جهنم برهان».

۲۵- ﴿... سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا غُفْرَانَكَ رَبَّنَا وَإِلَيْكَ الْمَصِيرُ﴾ [البقرة: ۲۸۵].

«الهی، ما دستورات و اوامر تو را شنیدیم و کمر طاعت بدانها بسته‌ایم، پروردگارا ببخشای ما را که بازگشت همه ما بسوی توست».

۲۶- ﴿... رَبَّنَا لَا تُؤَاخِذْنَا إِنْ نَسِينَا أَوْ أَخْطَأْنَا رَبَّنَا وَلَا تَحْمِلْ عَلَيْنَا إِكْرًا كَمَا حَمَلْتَهُ عَلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِنَا رَبَّنَا وَلَا تُحْمِلْنَا مَا لَا طَاقَةَ لَنَا بِهِ وَاعْفُ عَنَّا وَاعْفِرْ لَنَا وَارْحَمْنَا أَنْتَ مَوْلَانَا فَانصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ﴾ [البقرة: ۲۸۶].

بارالها، ما را بر اشتباهات و فراموشی‌هایمان باز خواست مکن، الهی، بار تکالیف و مسؤولیت‌های سنگین را آنچنانکه بر دوش ملت‌های پیشین، بسبب گناهان و معصیت‌هایشان، گذاشته بودی بر دوش ما مگذار، پروردگارا بر ما آنچه که ما را یاری آن نیست و از قدرت و توان‌مان خارج است تحمیل مگردان، و از گناهان‌مان درگذر و ما را مورد عفو و بخشش و رحمت و شفقت خویش قرار ده، تویی یار و یاور ما، پس ما را بر ملت‌های کافر پیروز گردان.

۲۷- ﴿رَبَّنَا لَا تُزِغْ قُلُوبَنَا بَعْدَ إِذْ هَدَيْتَنَا وَهَبْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً إِنَّكَ أَنْتَ الْوَهَّابُ﴾ [آل عمران: ۸].

«بارالها، پس از آنکه لذت و حلاوت ایمان را به قلب‌هایمان چشاندی آنها را از راه سعادت گمراه و سرگردان مکن، و از درگاه خودت به ما رحمتی ارزانی دار که تنها تویی سخاوتمندترین بخشایشگران».

۲۸- ﴿... رَبَّنَا مَا خَلَقْتَ هَذَا بَطْلًا سُبْحَنَكَ فَقِنَا عَذَابَ النَّارِ ﴿١٩١﴾ رَبَّنَا إِنَّكَ مَنْ تَدْخِلِ النَّارَ فَقَدْ أَخْزَيْتَهُ وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ أَنْصَارٍ ﴿١٩٢﴾ رَبَّنَا إِنَّتَا سَمِعْنَا مُنَادِيًا يُنَادِي لِلْإِيمَانِ أَنْ ءَامِنُوا بِرَبِّكُمْ فَءَامَنَّا رَبَّنَا فَاغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا وَكَفِّرْ عَنَّا سَيِّئَاتِنَا وَتَوَفَّنَا مَعَ الْأَبْرَارِ ﴿١٩٣﴾ رَبَّنَا وَءَاتِنَا مَا وَعَدْتَنَا عَلَى رُسُلِكَ وَلَا تُخْزِنَا يَوْمَ الْقِيَمَةِ إِنَّكَ لَا تُخْلِفُ الْمِيعَادَ ﴿١٩٤﴾﴾ [آل عمران: ۱۹۱-۱۹۴].

«پروردگارا، تو این گیتی و جهان هستی را بیهوده نیافریدی، الهی، تو پاک و منزهی از تهمت‌هایی که به تو روا می‌دارند، ما را از عذاب جهنم در امان دار. بارالها، هرکه را تو به آتش افکنی خوار و زبونش ساخته‌ای و ستمگران و ظالمان را هیچ یار و یآوری نیست.

پروردگارا، ما ندای حق و ایمان را از فرستاده‌ات که بسوی نجات و رستگاری می‌خواند و می‌گفت به پروردگارتان ایمان آورید شنیدیم و بدو گرویدیم. بارالها، پس ببخشای بر ما گناهانمان را و درگذر از زشتی‌ها و خطاهایمان و ما را در زمره نیکوکاران بمیران.

پروردگارا، آنچه بر زبان پیامبرانت به ما وعده داده بودی را به ما ارزانی دار، و ما را در روز قیامت خوار و زبون مگردان، به راستی که تو بر وعده‌هایت پایداری و هرگز خلاف وعده نخواهی کرد».

۲۹- ﴿رَبَّنَا ءَامَنَّا فَاغْفِرْ لَنَا وَارْحَمْنَا وَأَنْتَ خَيْرُ الرَّاحِمِينَ ﴿١٠٩﴾﴾ [المؤمنون: ۱۰۹].

«بارالها، ما بتو ایمان آورده‌ایم پس ببخشای بر ما گناهانمان را و ما را مورد رحم و شفقت قرار ده که تو بهترین رحم‌کنندگانی».

۳۰- ﴿... رَبَّنَا أَصْرِفْ عَنَّا عَذَابَ جَهَنَّمَ إِنَّ عَذَابَهَا كَانَ غَرَامًا ﴿٦٥﴾ إِنَّهَا سَاءَتْ مُسْتَقَرًّا وَمُقَامًا ﴿٦٦﴾﴾ [الفرقان: ۶۵-۶۶].

«پروردگارا، عذاب دردناک دوزخ را از ما دورگردان، عذابی که اگر گریبانگیر کسی شود تا ابد از او دست نخواهد کشید او را رسوا و حیران می‌کند. دوزخ بس جایگاه و مأوای بد و دردآوری است».

۳۱- ﴿رَبَّنَا هَبْ لَنَا مِنْ أَزْوَاجِنَا وَذُرِّيَّاتِنَا قُرَّةَ أَعْيُنٍ وَاجْعَلْنَا لِلْمُتَّقِينَ إِمَامًا﴾ ﴿۷۴﴾ [الفرقان: ۷۴].

«بارالها، بما همسران و فرزندانی ارزانی دار که باعث چشم روشنی و سعادت و خوشبختی‌مان شوند، و ما را پیشوای مؤمنان و متقیان قرار ده».

۳۲- ﴿... رَبِّ أَوْزِعْنِي أَنْ أَشْكُرَ نِعْمَتَكَ الَّتِي أَنْعَمْتَ عَلَيَّ وَعَلَىٰ وَالِدَيَّ وَأَنْ أَعْمَلَ صَالِحًا تَرْضَاهُ وَأَصْلِحْ لِي فِي ذُرِّيَّتِي إِنِّي تُبْتُ إِلَيْكَ وَإِيَّكَ مِنَ الْمُسْلِمِينَ﴾ ﴿۱۵﴾ [الأحقاف: ۱۵].

«پروردگارا، مرا توفیق آن ده که شکر و سپاس نعمت‌هایی که بمن و پدر و مادرم ارزانی داشته‌ای بجای آورم، و همواره در راه نیکوئی‌ها و خشنودی تو گام بردارم. بارالها، فرزندانی و دودمانی صالح و پرهیزکار بمن عطا فرما. الهی، من از همه گناهان و معصیت‌هایم توبه کرده متعهد و مسلمان بسوی تو آمده‌ام».

۳۳- ﴿... رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا وَلِإِخْوَانِنَا الَّذِينَ سَبَقُونَا بِالْإِيمَانِ وَلَا تَجْعَلْ فِي قُلُوبِنَا غِلًّا لِلَّذِينَ آمَنُوا رَبَّنَا إِنَّكَ رَءُوفٌ رَحِيمٌ﴾ ﴿۱۰﴾ [الحشر: ۱۰].

«پروردگارا، از گناهان و معصیت‌های ما و برادرانمان که در راه ایمان بر ما پیشی گرفتند درگذر، و ما را بیامرز.

الهی، در قلب‌ها و دل‌های ما هیچ کینه و حقدی بر مسلمانی جای مده. بارالها، تو بسیار رئوف و مهربان و بخشنده‌ای».

۳۴- ﴿... رَبَّنَا أَتْمِمْ لَنَا نُورَنَا وَاعْفِرْ لَنَا إِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ ﴿٨﴾
[التحریم: ۸].

«بارالها، پرتو نور ایمانمان را در راه رسیدن به بهشت برین کامل گردان و
ببخشای بر ما گناهانمان را. الهی، تنها تو بر همه چیز قادر و توانائی».

۳۵- ﴿... رَبَّنَا إِنَّنَا ءَامِنَّا فَاعْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ﴾ ﴿١٦﴾
[آل عمران: ۱۶].

«پروردگارا، ما به حقانیت تو ایمان آوردیم، پس گناهانمان را بیامرز و ما
را از عذاب دردناک آتش جهنم برهان».

۳۶- ﴿... رَبَّنَا ءَامِنَّا فَاکْتُبْنَا مَعَ الشَّاهِدِينَ﴾ [المائدة: ۸۳].
«بارالها، ما به دین مبین اسلام ایمان آوردیم، پس ما را در زمره امت
محمد شاهدان و گواهانی قرار ده بر ملت‌های دیگر».

۳۷- ﴿رَبِّ اجْعَلْ هَذَا الْبَلَدَ ءَامِنًا وَاجْنُبْنِي وَبَنِيَّ أَنْ نَعْبُدَ الْأَصْنَامَ﴾ ﴿٣٥﴾
[إبراهیم: ۳۵].

«پروردگارا، این سرزمین را در امن و امان و آرامش قرارده و من و
فرزندانم را از بت‌پرستی و شرک دوری ده».

۳۸- ﴿... رَبِّ إِنِّي لِمَا أَنْزَلْتَ إِلَيَّ مِنْ خَيْرٍ فَقِيرٌ﴾ ﴿٢١﴾ [القصص: ۲۴].
«بارالها، من بهر آنچیزی که بمن عطا فرمایی محتاج و نیازمندم».

۳۹- ﴿... رَبِّ أَنْصُرْنِي عَلَى الْقَوْمِ الْمُفْسِدِينَ﴾ ﴿٣٠﴾ [العنکبوت: ۳۰].
«پروردگارا، مرا بر ملت‌های فاسد پیروز گردان».

۴۰- ﴿... رَبَّنَا لَا تَجْعَلْنَا مَعَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ﴾ ﴿٤٧﴾ [الأعراف: ۴۷].

«بارالها، ما را با گروه‌ها و ملت‌های ستمگر و ظالم همراه و هم پیمان مگردان».

۴۱- ﴿حَسْبِيَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَهُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ﴾ [التوبة: ۱۲۹].

«خدا دارم چه غم دارم، او مرا کافی و بسنده است، جز او هیچ‌إله و معبودی نیست، به او توکل و توسل جسته‌ام و تنها او پادشاه آسمان‌ها و زمین است».

۴۲- ﴿... عَسَىٰ رَبِّي أَن يَهْدِيَنِي سَوَاءَ السَّبِيلِ﴾ [القصص: ۲۲].
«بارالها، به تو آرزو و امید بسته‌ام که مرا به راه راست هدایت فرمایی».

۴۳- ﴿... رَبِّ نَجِّنِي مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ﴾ [القصص: ۲۱].
«پروردگارا، از چنگ ظالمان و ستمگران نجاتم بخش».

دعاهایی از نیایش پیامبر اکرم ﷺ

۴۴- «اللَّهُمَّ آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً، وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ»^(۱).

«بارالها، در دنیا به ما نیکی ارزانی دار، و در آخرت بر ما احسان کن، و ما را از عذاب دردناک آتش جهنم برهان».

۴۵- «اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ فِتْنَةِ النَّارِ وَعَذَابِ النَّارِ، وَفِتْنَةِ الْقَبْرِ، وَعَذَابِ الْقَبْرِ، وَشَرِّ فِتْنَةِ الْغِنَى، وَشَرِّ فِتْنَةِ الْفَقْرِ، اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ فِتْنَةِ الْمَسِيحِ الدَّجَالِ، اللَّهُمَّ اغْسِلْ قَلْبِي بِمَاءِ الثَّلَجِ وَالْبَرْدِ، وَنَقِّ قَلْبِي مِنَ الْخَطَايَا كَمَا نَقَّيْتَ الثَّوْبَ الْأَبْيَضَ مِنَ الدَّنَسِ، وَبَاعِدْ بَيْنِي وَبَيْنَ خَطَايَايَ كَمَا بَاعَدْتَ بَيْنَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ. اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْكَسَلِ وَالسَّأَمِ وَالْمَغْرَمِ»^(۲).

«الهی، من از فتنه آتش، و از عذاب جهنم و از فتنه و آزمایش قبر و از عذاب قبر و از بدام افتادن در فتنه مال و ثروت و از درگیری با فتنه و فساد فقر و ناداری به تو پناه می‌برم.

الهی، من از هلاکت در فتنه مسیح دجال به تو پناه می‌آورم.

بارالها، قلب مرا با آب برف و یخ شسته به من آرامش قلب عطا فرما، و قلبم را از گناهان، چون پارچه سفیدی که از آلودگی پاک است، پاک گردان، و بین من و گناهانم دوری افکن آنگونه که ما بین مشرق و مغرب دوری افکنده‌ای.

الهی، من از سستی و تنبلی و گناه و معصیت و خسارت و درپردی به درگاه تو پناه می‌آورم».

۱- صحیح بخاری ۱۶۳/۷، و مسلم ۲۰۷۰/۴ این حدیث را روایت کرده‌اند.

۲- روایت از بخاری ۱۶۱/۷، و مسلم ۲۰۷۸/۴ است.

۴۶- «اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْعَجْزِ وَالْكَسَلِ، وَالْجُبْنِ وَالْهَرَمِ وَالْبُخْلِ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ، وَمِنْ فِتْنَةِ الْمَحْيَا وَالْمَمَاتِ»^(۱).

«الهی، من از ناتوانی و سستی و از ترس و وحشت و پیری و بخیلی به تو پناه می‌برم، **بارالها**، از عذاب قبر و لغزش در امتحان و آزمایش زندگی و مرگ نجاتم ده».

۴۷- «اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ جَهْدِ الْبَلَاءِ، وَدَرْكِ الشَّقَاءِ، وَسُوءِ الْقَضَاءِ، وَشَمَاتَةِ الْأَعْدَاءِ»^(۲).

«**پروردگارا**، من از سختی بلاها و شدت مصیبت‌ها، و از شقاوت و بدبختی‌ها و از آینده تاریک (و قضاء بد) و از شادمانی دشمنان بحال و روزم، به درگاه تو پناه می‌جویم».

۴۸- «اللَّهُمَّ أَصْلِحْ لِي دِينِي الَّذِي هُوَ عِصْمَةُ أَمْرِي، وَأَصْلِحْ لِي دُنْيَايَ الَّتِي فِيهَا مَعَاشِي، وَأَصْلِحْ لِي آخِرَتِي الَّتِي فِيهَا مَعَادِي، وَاجْعَلْ الْحَيَاةَ زِيَادَةً لِي فِي كُلِّ خَيْرٍ، وَاجْعَلِ الْمَوْتَ رَاحَةً لِي مِنْ كُلِّ شَرٍّ»^(۳).

«**بارالها**، دیاننداری مرا اصلاح گردان که صلاح و موفقیت در کارهایم بر آن است، و دنیایم را پاک ساز که حیات و زندگیم در آن است، و آخرتم را نیکوکن که بازگشتم بسوی آنست. و همواره خیر و خوبی‌ها را بر زندگیم بیفز و با مرگ مرا از همه زشتی‌ها و بدی‌ها برهان».

۱- روایت از بخاری ۵۹/۷، و مسلم ۲۰۷۹/۴ است.

۲- لفظ حدیثی که بخاری ۱۵۵/۷ و مسلم ۲۰۸۰/۴ روایت کرده‌اند بدین قرار است.

«كان رسول الله ﷺ يتعوذ من جهد البلاء، ودرك الشقاء، وسوء القضاء، وشماتة الأعداء».

۳- این حدیث را امام مسلم ۲۰۸۷/۴ روایت کرده‌اند.

۴۹- «اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الْهُدَى وَالتَّقَى، وَالْعَفَافَ، وَالْغِنَى»^(۱).

«الهی، بمن هدایت و رستگاری، تقوا و پاکدامنی، ثروت و قناعت ارزانی دار».

۵۰- «اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْعَجْزِ، وَالْكَسَلِ، وَالْجُبْنِ، وَالْبُخْلِ، وَالْهَرَمِ، وَعَذَابِ الْقَبْرِ، اللَّهُمَّ آتِ نَفْسِي تَقْوَاهَا، وَرَزَقَهَا أَنْتَ خَيْرُ مَنْ رَزَقَهَا. أَنْتَ وَلِيُّهَا وَمَوْلَاهَا. اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ عِلْمٍ لَا يَنْفَعُ، وَمِنْ قَلْبٍ لَا يَخْشَعُ، وَمِنْ نَفْسٍ لَا تَشْبَعُ، وَمِنْ دَعْوَةٍ لَا يُسْتَجَابُ لَهَا»^(۲).

«الهی، من از تنبلی و ناتوانی، ترسویی و بخیلی، پیری و عذاب قبر به تو پناه می برم.

بارالها، به نفس من تقوا ارزانی دار و آن را پاک ساز که تو از همه به پاکی آن تواناتری، تو صاحب امر و مالک آنی.

الهی، من از علم بیهوده و بی فایده و از قلبی که از تو هراس و ترسی ندارد، و از جان و تنی که سیری و قناعت نمی شناسد و از دعائی که پذیرفته درگاهت نیست به تو پناه می برم».

۵۱- «اللَّهُمَّ اهْدِنِي وَسَدِّدْنِي، اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الْهُدَى وَالسَّدَادَ»^(۳).

«الهی، مرا هدایت ده و در راه حق ثابت قدم دار. الهی، به من هدایت و رستگاری و استقامت ارزانی کن».

۵۲- «اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ زَوَالِ نِعْمَتِكَ، وَتَحَوُّلِ عَافِيَتِكَ، وَفُجَاءَةِ نِقْمَتِكَ،

۱- روایت مسلم ۲۰۸۷/۴ است.

۲- روایت از مسلم ۲۰۸۸/۴ است.

۳- روایت از مسلم ۲۰۹۰/۴ است.

وَجَمِيعَ سَخَطِكَ»^(۱).

«بارالها، من از اینکه نعمت‌هایت از من گرفته شود، و سلامتی و عافیتی را که به من ارزانی داشته‌ای از دست دهم و از اینکه ناگهان مورد خشم و غضب تو قرار گیرم، و از همه خشم و نارضایتی‌ات بتو پناه می‌آورم».

۵۳- «اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ مَا عَمِلْتُ وَمِنْ شَرِّ مَا لَمْ أَعْمَلْ»^(۲).

«الهی، من از شر و بلای آنچه از من سر زده و از شر و زشتی آنچه مرتکب نشده‌ام به درگاه تو پناه می‌برم».

۵۴- «اللَّهُمَّ أَكْثَرَ مَالِي، وَوَلَدِي، وَبَارِكْ لِي فِيْمَا أَعْطَيْتَنِي»^(۳). «وَأُطِلْ حَيَاتِي عَلَى طَاعَتِكَ وَأَحْسِنْ عَمَلِي»^(۴).

«پروردگارا، مال و فرزندم را زیادگردان و در آنچه به من ارزانی داشته‌ای برکت ده».

«و به من زندگی طولانی ده تا عبادتت بجای آورم و اعمالم را نیکوساز و از من درگذر».

۱- روایت از مسلم ۲۰۹۷/۴ است.

۲- روایت از مسلم ۲۰۸۵/۴ است.

۳- دعاء رسول اکرم ﷺ در بخاری ۱۵۴/۷ و مسلم ۱۹۲۸/۴ برای حضرت انس رضی الله عنه: «اللَّهُمَّ أَكْثَرَ مَالَهُ وَوَلَدَهُ وَبَارِكْ لَهُ فِيْمَا أَعْطَيْتَهُ» بر این معنا دلالت دارد.

۴- امام بخاری این حدیث را در «الأدب المفرد» به شماره ۶۵۳ آورده‌اند، که استاد البانی در ضمن «الأحادیث الصحيحة» شماره ۲۲۴۱ و در «صحيح الأدب المفرد» صفحه ۲۴۴ آن را آورده‌اند، و جمله بین دو گروه برگرفته‌ای است از حدیث ترمذی و احمد که آورده‌اند؛ از رسول اکرم ﷺ پرسیدند: چه کسی از همه بهتر است؟ فرمودند: «مَنْ طَالَ عُمُرُهُ وَحَسَنَ عَمَلُهُ» «هرکس عمرش طولانی و کارهایش نیکو شد» و استاد البانی نیز در «صحيح ترمذی ۲۷۱/۲» این حدیث را ذکر نموده است.

۵۵- «لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْعَظِيمُ الْحَلِيمُ، لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ، لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ رَبُّ السَّمَوَاتِ، وَرَبُّ الْأَرْضِ، وَرَبُّ الْعَرْشِ الْكَرِيمِ»^(۱).

هیچ معبودی لائق پرستش نیست مگر پروردگار بزرگ و بردبار، جز آفریننده و پادشاه آسمان‌ها و زمین هیچ معبودی شایستگی پرستش ندارد، هیچ اله و معبودی نیست مگر **الله** تعالی، پروردگار آسمان‌ها و زمین، پروردگار بخشاینده و مهربان، مالک و صاحب عرش بزرگ، شاهنشاه جهان آفرینش.

۵۶- «اللَّهُمَّ رَحْمَتَكَ أَرْجُو فَلَا تَكِلْنِي إِلَى نَفْسِي طَرْفَةَ عَيْنٍ، وَأَصْلِحْ لِي شَأْنِي كُلَّهُ، لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ»^(۲).

«**الهی**، برحمتت چشم امید دوخته‌ام، پس مرا لحظه‌ای به حال خود وامگذار، همه کارها و امورم را نیکو گردان، هیچ الهی و معبودی نیست مگر ذات پاک تو».

۵۷- «لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ سُبْحَانَكَ إِنِّي كُنْتُ مِنَ الظَّالِمِينَ»^(۳).

«هیچ اله و معبودی نیست مگر ذات پاکت، تو پاکی و منزّه، منم که برخود ظلم و ستم روا داشته‌ام».

۱- به روایت بخاری ۱۵۴/۷ و مسلم ۲۰۹۲/۴.

۲- روایت از أبو داود ۳۲۴/۴ و احمد ۴۲/۵ است. استاد البانی و دیگران آن را در ضمن احادیث «حسن» برشمرده‌اند.

۳- ترمذی ۲۹۵/۵ و حاکم با تصحیح خودش و موافقت «ذهبی» با او ۵۰۵/۱ و صحیح ترمذی ۱۶۸/۳ این حدیث را ذکر کرده‌اند و متن آن چنین است: «دعوة ذي النون إذ دعا وهو في بطن الحوت: ﴿لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ سُبْحَانَكَ إِنِّي كُنْتُ مِنَ الظَّالِمِينَ﴾»^(۴) فإنه لم بدع بها رجل مسلم في شيء قط إلا استجاب الله له».

۵۸- «اللَّهُمَّ إِنِّي عَبْدُكَ ابْنُ عَبْدِكَ، ابْنُ أَمَتِكَ، نَاصِيَتِي بِيَدِكَ، مَاضٍ فِي حُكْمِكَ، عَدْلٌ فِي قَضَائِكَ. أَسْأَلُكَ بِكُلِّ اسْمٍ هُوَ لَكَ سَمِّيَتْ بِهِ نَفْسُكَ، أَوْ أُنْزِلَتْهُ فِي كِتَابِكَ، أَوْ عَلَّمْتَهُ أَحَدًا مِنْ خَلْقِكَ، أَوْ اسْتَأْثَرْتَ بِهِ فِي عِلْمِ الْغَيْبِ عِنْدَكَ، أَنْ تَجْعَلَ الْقُرْآنَ رِبِيعَ قَلْبِي، وَنُورَ صَدْرِي، وَجَلَاءَ حُزْنِي، وَذَهَابَ هَمِّي»^(۱).

«بارالها، من بنده و برده تو، فرزند برده تو، فرزند کنیز دربارت، امورم همه در توان و قدرت و اختیارت، هر آنچه امر کنی بر من روا است و هر حکمی در حق من صادر کنی عدل است و داد، به هر اسمی که شایسته بزرگی توست و بدان خودت را نام نهاده‌ای یا که در کتابت آورده‌ای، یا که به بنده‌ای از بندگان آموخته‌ای، و یا که در علم غیب محفوظ داشته‌ای، از تو می‌خواهم که قرآن را بهار قلبم و نور سینه‌ام و جلادهنده غم و اندوهم و پاک‌کننده ناراحتی‌هایم سازی».

۵۹- «اللَّهُمَّ مُصَرِّفَ الْقُلُوبِ صَرِّفْ قُلُوبَنَا عَلَى طَاعَتِكَ»^(۲).

«پروردگارا، ای جهت‌دهنده قلب‌ها، قلب‌هایمان را بسوی عبادتت رهنمون ساز».

۶۰- «يَا مُقَلِّبَ الْقُلُوبِ ثَبِّتْ قَلْبِي عَلَى دِينِكَ»^(۳).

«ای آنکه همه قلب‌ها در تصرف قدرت و توان توست، قلبم را بر دینت

۱- به احمد ۳۹۱/۱، ۴۵۲ و حاکم ۵۰۹/۱ و تخریج الکلم الطیب صفحه ۷۳ مراجعه شود.

الحافظ آن را در «تخریج الأذکار» «حسن» شمرده‌اند و استاد البانی آن را صحیح می‌دانند.

۲- به روایت مسلم ۲۰۴۵/۴.

۳- ترمذی ۲۳۸/۵ و احمد ۱۸۲/۴ و حاکم ۵۲۵/۱ با تصحیح خودش و موافقت ذهبی

آن را ذکر نموده‌اند. به صحیح الجامع ۳۰۹/۶ و صحیح ترمذی ۱۷۱/۳ مراجعه شود.

أَمَ الْمُؤْمِنِينَ أَمَ سَلَمَةَ رضی الله عنهما فرمودند: «این دعاء از بیشترین دعاهایی بودند که

پیامبر صلی الله علیه و آله تکرار می‌فرمودند».

پایدار دار».

۶۱- «اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الْعَافِيَةَ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ»^(۱).

«الهی، من سلامت و عافیت دنیا و آخرتم را از درگاه تو می‌جویم».

۶۲- «اللَّهُمَّ أَحْسِنْ عَاقِبَتَنَا فِي الْأُمُورِ كُلِّهَا، وَأَجِرْنَا مِنْ خِزْيِ الدُّنْيَا وَعَذَابِ الْآخِرَةِ»^(۲).

«بارالها، عاقبت و سرانجام‌مان در همه کارها و شئون زندگی‌مان را نیکو گردان و ما را از ذلت و خواری دنیا و عذاب قیامت در امان دار».

۶۳- «رَبِّ أَعِنِّي وَلَا تُعِنِّ عَلَيَّ، وَانْصُرْنِي وَلَا تَنْصُرْ عَلَيَّ، وَامْكُرْ لِي وَلَا تَمْكُرْ عَلَيَّ، وَاهْدِنِي وَيَسِّرْ الْهُدَى إِلَيَّ، وَانْصُرْنِي عَلَى مَنْ بَغَى عَلَيَّ، رَبِّ اجْعَلْنِي لَكَ شَكَرًا، لَكَ ذِكْرًا، لَكَ رَهَابًا، لَكَ مِطْوَاعًا، إِلَيْكَ مُحِبًّا أَوْهَا مُنِيبًا، رَبِّ تَقَبَّلْ تَوْبَتِي، وَاغْسِلْ حَوْبَتِي، وَأَجِبْ دَعْوَتِي، وَثَبِّتْ حُجَّتِي، وَاهِدْ قَلْبِي، وَسَدِّدْ لِسَانِي، وَاسْلُلْ سَخِيمَةَ قَلْبِي»^(۳).

«الهی، مرا یاری ده و کسی را برعلیه من کمک و یاری مده، و مرا پیروز

۱- امام ترمذی ۵۳۴/۵ با لفظ «سلوا الله العافية في الدنيا والآخرة» و با لفظ «سلوا الله العفو والعافية فإن أحداً لم يعط بعد اليقين خيراً من العافية» این حدیث را آورده‌اند. به صحیح ترمذی ۱۸۰/۳ و ۱۸۵/۳ و ۱۷۰/۳ و مسند امام احمد با ترتیب احمد شاکر ۱۵۶/۱-۱۵۷ مراجعه شود.

۲- امام احمد ۱۸۱/۴ و طبرانی در «الکبیر» این حدیث را روایت کرده‌اند، و حافظ هیشمی در «مجمع الزوائد» ۱۷۸/۱۰ می‌گویند که مردان روایت احمد و یکی از روایت‌های طبرانی همه‌ثقه هستند.

۳- ابوداود ۸۳/۲ و ترمذی ۵۵۴/۵ وابن ماجه ۱۲۵۹/۲ و حاکم با تصحیح خودش و موافقت ذهبی ۵۱۹/۱ این روایت را ذکر کرده‌اند، به صحیح ترمذی ۱۷۸/۳ و احمد ۱۲۷/ مراجعه شود.

گردان و دشمنانم را بر من چیره مساز، و در کارهایم راه گشایم باش و موانع و سد راه برویم مساز، و مرا هدایت عطا فرموده، ره رستگاری و آسایش را برایم آسان فرما، و مرا بر کسانی که بر من شوریده‌اند پیروز گردان، **بارالها**، مرا شکرگذار نعمت‌هایت قرار ده، ذکر و یادت را بر زبانم جاری کن، توفیقم ده که جز از تو از کسی ترس و هراس نداشته باشم و همیشه مطیع و فرمانبردارت گردم و در سختی‌ها و دشواری‌ها بسویت‌ایم و از تو یاری و مدد جسته از گناهانم اظهار ندامت و پشیمانی کنم.

بارالها، توبه مرا قبول فرما و از گناهانم درگذر و دعاهایم را بپذیر و مرا در راه حق ثابت قدم دار و قلبم را بسوی خویش راهنمایی کرده، زبانم را در راه حق راست گردان و زشتی‌ها و بدی‌ها را از قلبم بزداي.

۶۴- «اللَّهُمَّ إِنَّا نَسْأَلُكَ مِنْ خَيْرِ مَا سَأَلَكِ مِنْهُ نَبِيُّكَ مُحَمَّدٌ ﷺ وَنَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ مَا اسْتَعَاذَ مِنْهُ نَبِيُّكَ مُحَمَّدٌ ﷺ وَأَنْتَ الْمُسْتَعَانُ، وَعَلَيْكَ الْبَلَاغُ وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ»^(۱).

الهی، ما را از هر آنچه پیامبرت محمد ﷺ از درگاهت مسألت داشته بهرمند ساز، و از شر هر آنچه پیامبرت محمد ﷺ از شرش پناه جسته در امان دار، تنها از تو استعانت و کمک می‌جوئیم و تنها تو برآورنده حاجاتی، و هیچ قدرت و نیرویی نیست مگر با یاری و مدد تو.

۶۵- «اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ سَمْعِي، وَمِنْ شَرِّ بَصَرِي، وَمِنْ شَرِّ لِسَانِي، وَمِنْ شَرِّ قَلْبِي، وَمِنْ شَرِّ مَنِّي»^(۲).

۱- به ترمذی ۵۳۷/۵ و ابن ماجه ۱۲۶۴/۲ مراجعه شود.

۲- ابوداود ۹۲/۲ و ترمذی ۵۲۳/۵ و نسائی ۲۷۱/۸ و غیره این روایت را آورده‌اند، به صحیح ترمذی ۱۶۶/۳ و صحیح نسائی ۱۱۰۸/۳ مراجعه گردد.

«بارالها، من از شر و بدی شنوائیم و از شرارت و زشتی بینائیم و از لغزش زبانم و از شر قلبم و از شر و تجاوز هوی و هوس و شهوتم به تو پناه می‌جویم».

۶۶- «اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْبَرَصِ، وَالْجُنُونِ، وَالْجُذَامِ، وَمِنْ سَيِّئِ الْأَسْقَامِ»^(۱).

«الهی، من از پیسی، و از دیوانگی و از جزام و از همه بیماری‌های خطرناک به تو پناه می‌برم».

۶۷- «اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ مُنْكَرَاتِ الْأَخْلَاقِ، وَالْأَعْمَالِ وَالْأَهْوَاءِ»^(۲).
«بارالها، من از اخلاق بد و کارهای زشت و هوسرانی به تو پناه می‌جویم».

۶۸- «اللَّهُمَّ إِنَّكَ عَفُوٌّ كَرِيمٌ تُحِبُّ الْعَفْوَ فَاعْفُ عَنِّي»^(۳).
«الهی، تو کریمی و بخشاینده و بخشایش را می‌پسندی پس از من درگذر».

۱- ابوداود ۹۳/۲ و نسائی ۲۷۱/۸ و احمد ۱۹۲/۳ این حدیث را ذکر نموده‌اند، به صحیح نسائی ۱۱۱۶/۳ و صحیح ترمذی ۱۸۴/۳ مراجعه شود. (پیسی؛ لکه‌های سفیدی که روی جلد پیدا می‌شود).

۲- روایت از ترمذی ۵۷۵/۵ و ابن حبان، و حاکم، و طبرانی است، به صحیح ترمذی ۱۸۴/۳ مراجعه شود.

۳- به ترمذی ۵۳۴/۵ به تحقیق و بررسی ابراهیم عطوه، چاپخانه مصطفی البابی و صحیح ترمذی ۱۷۰/۳ مراجعه شود.

۶۹- «اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ فِعْلَ الْخَيْرَاتِ، وَتَرْكَ الْمُنْكَرَاتِ، وَحُبَّ الْمَسَاكِينِ، وَأَنْ تَغْفِرَ لِي، وَتَرْحَمَنِي، وَإِذَا أَرَدْتَ فِتْنَةَ قَوْمٍ فَتَوَفَّيْنِي غَيْرَ مَفْتُونٍ، وَأَسْأَلُكَ حُبَّكَ، وَحُبَّ مَنْ يُحِبُّكَ، وَحُبَّ عَمَلٍ يُقَرِّبُنِي إِلَى حُبِّكَ»^(۱).

«بارالها، مرا در انجام کارهای خیر یاری ده، و از زشتی‌ها بازدار، و دوستی و محبت بینوایان را در قلبم جای ده، و از من درگذر و رحمت و بخشایش را نصیب حالم کن، و اگر خواستی قومی را به فتنه و امتحانی براندازی، بدون آزمایش و امتحان جانم بستان.

الهی، مرا از دوستیت و محبت دوستان و محبت هرآنچه مرا بتو نزدیک‌تر می‌سازد بهرمند ساز».

۷۰- «اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنَ الْخَيْرِ كُلِّهِ: عَاجِلِهِ وَآجِلِهِ، مَا عَلِمْتُ مِنْهُ وَمَا لَمْ أَعْلَمْ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنَ الشَّرِّ كُلِّهِ عَاجِلِهِ وَآجِلِهِ، مَا عَلِمْتُ مِنْهُ وَمَا لَمْ أَعْلَمْ. اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ خَيْرِ مَا سَأَلَكَ عَبْدُكَ وَنَبِيُّكَ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ [مَا اسْتَعَاذَ بِكَ] [مِنْهُ] عَبْدُكَ وَنَبِيُّكَ. اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الْجَنَّةَ، وَمَا قَرَّبَ إِلَيْهَا مِنْ قَوْلٍ أَوْ عَمَلٍ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنَ النَّارِ وَمَا قَرَّبَ إِلَيْهَا مِنْ قَوْلٍ أَوْ عَمَلٍ، وَأَسْأَلُكَ أَنْ تَجْعَلَ كُلَّ قَضَاءٍ قَضَيْتَهُ لِي خَيْرًا»^(۲).

۱- امام احمد ۵/۲۴۳ با همین لفظ و ترمذی ۵/۳۶۹ با لفظی شبیه به آن و حاکم ۵۲۱/۱ این حدیث را روایت کرده‌اند، و امام ترمذی آن را «حسن» به شمار آورده گفتند: از امام بخاری درباره این حدیث پرسیدم ایشان گفتند: که این حدیث «حسن صحیح» است و در آخر حدیث پیامبر ﷺ فرموده‌اند: «إنها حق فادرسوها وتعلموها» «این دعاء حق است آن را بخوانید و یاد گیرید».

۲- ابن ماجه ۲/۱۲۶۴ و احمد ۶/۱۳۴ با اضافه قسمت دوم، و حاکم با تصحیح خود و موافقت ذهبی ۱/۵۲۱ و با اضافه قسمت اول، این حدیث را آورده‌اند، به صحیح ابن ماجه ۲/۳۲۷ مراجعه شود.

«الهی، من در دنیا و آخرتم از تو تمنای همه خوشی‌ها و خوبی‌ها را دارم، آن سعادت و خیری که از آن آگاهم و آنچه را که عqlم بدان نمی‌رسد، همه را از درگاهت مسألت دارم.

و از همه بدی‌ها و زشتی‌های دنیا و آخرت، آنچه را که از آن آگاهم و آنچه را که نمی‌دانم، از همه آنها بتو پناه می‌جویم.

بارالها، من از تو همه آن خیر و خوبی‌هایی که بنده و فرستاده‌ات از تو طلب کرده را خواهانم، و از هر آن شر و بدی‌هایی که بنده و فرستاده‌ات بتو پناه بسته به تو پناه می‌جویم.

الهی، من از تو بهشت و هر آن سخن و کرداری که مرا به آن نزدیک گرداند را خواهانم، و از آتش هولناک جهنم و هر آن سخن و کرداری که مرا بدان نزدیک گرداند به تو پناه می‌جویم، و از تو می‌خواهم همه آنچه که در تقدیرم رقم زده‌ای (قضا و قدرم) را نیکو گردانی».

۷۱- «اللَّهُمَّ احْفَظْنِي بِالْإِسْلَامِ قَائِمًا، وَاحْفَظْنِي بِالْإِسْلَامِ قَاعِدًا، وَاحْفَظْنِي بِالْإِسْلَامِ رَاقِدًا، وَلَا تُشْمِتْ بِي عَدُوًّا وَلَا حَاسِدًا. اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ كُلِّ خَيْرٍ خَزَائِنُهُ بِيَدِكَ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ كُلِّ شَرٍّ خَزَائِنُهُ بِيَدِكَ»^(۱).

«**بارالها**، همیشه و در همه حال، ایستاده یا نشسته، خوابیده یا بیدار، مرا در راه دین و آئین اسلام ثابت قدم دار، و هیچ دشمن و حسودی را بر حال و روزگارم شادان مگردان.

الهی، من از تو هر آن خیری که خزانه‌هایش در اختیار توست را خواهانم و از هر شری که زیر سیطره قدرت و توان توست به تو پناه می‌جویم».

۷۲- «اللَّهُمَّ اقْسِمْ لَنَا مِنْ حَشِيَّتِكَ مَا تَحُولُ بِهِ بَيْنَنَا وَمَعَاصِيكَ، وَمِنْ

۱- به حاکم ۵۲۵/۱، با تصحیح خود و موافقت الذهبی، و صحیح الجامع ۳۹۸/۲ و الأحادیث الصحیحة ۵۴/۴ به شماره ۱۵۴۰ مراجعه شود.

طَاعَتِكَ مَا تُبَلِّغُنَا بِهِ جَنَّتِكَ، وَمِنَ الْيَقِينِ مَا تُهَوِّنُ بِهِ عَلَيْنَا مَصَائِبَ الدُّنْيَا، اللَّهُمَّ
مَتَّعْنَا بِأَسْمَاعِنَا، وَأَبْصَارِنَا، وَقُوَّتِنَا مَا أَحْيَيْتَنَا، وَاجْعَلْهُ الْوَارِثَ مِنَّا، وَاجْعَلْ ثَأْرَنَا
عَلَى مَنْ ظَلَمْنَا، وَانْصُرْنَا عَلَى مَنْ عَادَانَا، وَلَا تَجْعَلْ مُصِيبَتَنَا فِي دِينِنَا، وَلَا تَجْعَلِ
الدُّنْيَا أَكْبَرَ هَمِّنَا، وَلَا مَبْلَغَ عِلْمِنَا، وَلَا تُسَلِّطْ عَلَيْنَا مَنْ لَا يَرْحَمُنَا^(۱).

«بارالها، آن مقدار از ترس و هراس از قدرت و توانت بما ارزانی دار، که
بین ما و گناهان دوری افکند، و آن قدر از توفیق طاعت و عبادتت بما ارزانی
ده، که ما را به بهشت برین رساند. و آن مقدار از ایمان و یقین که مشکلات
و مصائب دنیا را برایمان آسان و هموار سازد.

الهی، ما را از نعمت شنوائی و بینائی و نیرو و توانمندی تا آخرین
لحظه‌ای که بما زندگی عطا می‌فرمائی محروم مساز، و وارث ما را از خودمان
قرار ده، و انتقام ما را از کسی که بر ما ظلم روا دارد بگیر، و ما را بر آنکس
که بر ما دشمنی می‌ورزد یاری ده، و مصیبت و گرفتاری‌هایمان را در
دین‌مان مگردان، و دنیا را بزرگ‌ترین آرزو و امیدمان، و بالاترین درجه علم و
دانش و فهم‌مان قرار مده و کسی را که بر ما رحم و شفقت ندارد بر ما چیره
مگردان.

۷۳- «اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْجُبْنِ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنَ الْبُخْلِ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ أَنْ
أُرَدَّ إِلَى أَرْدَلِ الْعُمُرِ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ فِتْنَةِ الدُّنْيَا وَعَذَابِ الْقَبْرِ»^(۲).

«الهی، مرا از ترسویی و وحشت زدگی در امان دار، و از بخیلی پناهم ده،
و مرا آنچنان پیر و شکسته و سالخورده مگردان که ناتوان و رنجور و ذلیل و

۱- ترمذی ۵۲۸/۵ و حاکم ۲۵۸/۱، با تصحیح خود و موافقت ذهبی، و ابن السنی به
شماره ۴۴۶ حدیث را آورده‌اند به صحیح ترمذی ۱۶۸/۳ و صحیح الجامع ۴۰۰/۱
مراجعه شود.

۲- به بخاری همراه با شرح «فتح الباری» ۱۸۱/۱۱ مراجعه شود.

پژمرده گردم، و از فتنه و امتحان و آزمایش دنیائی و عذاب سوزناک قبر در پناه خودت نگاهم دار.»

۷۴- «اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي خَطِيئَتِي، وَجَهْلِي، وَإِسْرَافِي فِي أَمْرِي، وَمَا أَنْتَ أَعْلَمُ بِهِ مِنِّي، اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي هَزْلِي وَجِدِّي، وَخَطِيئَةَ وَعَمْدِي، وَكُلُّ ذَلِكَ عِنْدِي»^(۱).

«بارالها، از نادانی و گناهم درگذر، و اسراف و تندروی در زندگی را بر من ببخشای، و بیمارم مرا از هر آنچه تو بدان آگاه‌تری. الهی، از شوخی‌ها و جدی‌هایم، از اشتباهات و خطاهایم، و همه آنچه که بدان آلوده‌ام درگذر.»

۷۵- «اللَّهُمَّ إِنِّي ظَلَمْتُ نَفْسِي ظُلْمًا كَثِيرًا، وَلَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا أَنْتَ. فَاعْفِرْ لِي مَغْفِرَةً مِنْ عِنْدِكَ، وَارْحَمْنِي إِنَّكَ أَنْتَ الْعَفُورُ الرَّحِيمُ»^(۲).

«بارالها، من بر خود ظلم و ستم بسیار روا داشته‌ام و جز تو هیچ بخشاینده‌ای نیست گناهان را، پس بر من منت نه و از من درگذر و مرا مورد رحمت و عفو و بخشایش خویش قرار ده، چرا که تویی بخشاینده و مهربان.»

۷۶- «اللَّهُمَّ لَكَ أَسَلَمْتُ، وَبِكَ آمَنْتُ، وَعَلَيْكَ تَوَكَّلْتُ، وَإِلَيْكَ أُنَبِّتُ وَبِكَ خَاصَمْتُ. اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِعِزَّتِكَ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ أَنْ تُضِلَّنِي. أَنْتَ الْحَيُّ الَّذِي لَا يَمُوتُ، وَالْحَيُّ وَالْإِنْسُ يَمُوتُونَ»^(۳).

«الهی، سر تسلیم در مقابل عظمت و توان تو خم کرده‌ام، و تنها بتو ایمان آورده‌ام، و از درگاهت توکل و امید جسته‌ام و بسوی تو بازگشته‌ام، و به مقام والای تو پناه آورده‌ام.

بارالها، من از ضلالت و گمراهی بمقام والای تو، تنها پروردگار و خالق و إله عالمیان پناه می‌آورم.

۱- به بخاری همراه با شرح «فتح الباری» ۱۹۶/۱۱ مراجعه شود.

۲- بخاری ۳۰۲/۱، و مسلم ۲۰۷۸/۴ این حدیث را روایت کرده‌اند.

۳- به روایت بخاری ۱۶۷/۷، و مسلم ۲۰۸۶/۴.

الهی، تنها تویی زنده‌ی فناناپذیر و همه انسان‌ها و جن‌ها روزی خواهند مرد».

۷۷- «اللَّهُمَّ إِنَّا نَسْأَلُكَ مُوجِبَاتِ رَحْمَتِكَ، وَعَزَائِمَ مَغْفِرَتِكَ، وَالسَّلَامَةَ مِنْ كُلِّ إِثْمٍ، وَالْغَنِيمَةَ مِنْ كُلِّ بَرٍّ وَالْفُوزَ بِالْجَنَّةِ، وَالْتَّجَاةَ مِنَ النَّارِ»^(۱).

«بارالها، بما ارزانی دار آنچه که دروازه‌های پر سخاوت رحمت و بخشایش را به روی‌مان می‌گشاید. و ما را از معصیت و گناه برحذر داشته بسوی نیکی‌ها و خوبی‌ها روانه ساز.

الهی، درهای نورانی بهشت را به روی‌مان بگشای و ما را از آتش سوزناک و عذاب هولناک جهنم در امان دار».

۷۸- «اللَّهُمَّ اجْعَلْ أَوْسَعَ رِزْقِكَ عَلَيَّ عِنْدَ كِبَرِ سِنِّي، وَانْقِطَاعِ عُمْرِي»^(۲).

«پروردگارا، آنگاه که شمع زندگی‌م بخاموشی می‌گراید و پیر و ناتوان و سست می‌شوم دروازه سخاوت را بر من بگشای و بیشترین رزق و روزی که برایم نگاشته‌ای را بمن ارزانی دار».

۷۹- «اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي ذَنْبِي، وَوَسِّعْ لِي فِي دَارِي، وَبَارِكْ لِي فِي رِزْقِي»^(۳).

«بارالها، گناهانم را بر من بیامرز و با کرم و سخاوت خویش خانه و زندگی‌م را وسعت بخش و به رزق و روزیم برکت ده».

۸۰- «اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ فَضْلِكَ وَرَحْمَتِكَ، فَإِنَّهُ لَا يَمْلِكُهَا إِلَّا أَنْتَ»^(۱).

۱- حاکم ۵۲۵/۱ آن را صحیح شمرده و ذهبی با او موافقت کرده است. به «الأذکار» از امام نووی صفحه ۳۴۰ مراجعه شود، محقق کتاب عبد القادر الأرئوط حدیث را «حسن» دانسته است.

۲- به حاکم ۵۴۲/۱، و صحیح الجامع ۳۹۶/۱ و «الأحادیث الصحیحه شماره ۱۵۳۹» مراجعه شود.

۳- به روایت احمد ۶۳/۴ و ۳۷۵/۵، مراجعه شود به صحیح الجامع ۳۹۹/۱.

«الهی، مرا از فضل و کرم و رحمت و بخشایش بهره‌مند ساز، که تنها تویی مالک همه آنها».

۸۱- «اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ التَّرَدِّي، وَالْهَدْمِ، وَالْغَرَقِ، وَالْحَرَقِ، وَأَعُوذُ بِكَ أَنْ يَتَخَبَّطَ بِي الشَّيْطَانُ عِنْدَ الْمَوْتِ، وَأَعُوذُ بِكَ أَنْ أَمُوتَ، فِي سَبِيلِكَ مُدْبِرًا، وَأَعُوذُ بِكَ أَنْ أَمُوتَ لَدِيغًا»^(۲).

«بارالها، من از بازگشتن از حق و ایمان و از هلاکت و نابودی در زیر آوارها و یا در اعماق آب‌ها و یا در بین شعله‌های سوزان آتش به تو پناه می‌برم، **الهی**، در امانم دار از اینکه شیطان در هنگامه مرگ بر من چیره گردد و یا در حال عقب نشینی و فرار از جهاد بر علیه کافران کشته شوم، و به درگاه احدیت پناه می‌آورم از اینکه با نیش عقبی و یا حشره‌ای از پای درافتم».

۸۲- «اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْجُوعِ؛ فَإِنَّهُ يَسَسُ الضَّجِيعَ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنَ الْخِيَانَةِ، فَإِنَّهَا يَسَسُ الْبِطَانَةَ»^(۳).

«**پروردگارا**، من از گرسنگی که بدترین خاری‌ها و تنگدستی‌هاست به درگاه سخاوت و نعمت پناه می‌آورم، و از خیانت که پست‌ترین شکم‌پرستی‌هاست به درگاه رشادت و هدایت پناه می‌جویم».

۱- طبرانی این حدیث را روایت کرده‌اند، هیثمی در «مجمع الزوائد» ۱۵۹/۱۰ می‌گویند: مردان این حدیث به جز محمد بن زیاد که «ثقه» است همه صحیح‌اند، به صحیح الجامع ۴۰۴/۱ مراجعه شود.

۲- به روایت نسائی، و ابوداود ۹۲/۲. به صحیح نسائی ۱۱۲۳/۳ مراجعه شود.

۳- به روایت ابوداود ۹۱/۲، و نسائی ۲۶۳/۸، و ابن ماجه. مراجعه شود به صحیح نسائی ۱۱۱۲/۳.

۸۳- «اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْعَجْزِ، وَالْكَسَلِ، وَالْجُبْنِ، وَالْبُخْلِ، وَالْهَرَمِ، وَالْقَسْوَةِ، وَالْغَفْلَةِ، وَالْعِيْلَةِ، وَالذَّلَّةِ، وَالْمَسْكَنَةِ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنَ الْفَقْرِ، وَالْكَفْرِ، وَالْفُسُوقِ، وَالشَّقَاقِ، وَالْتَفَاقِ، وَالسُّمْعَةِ، وَالرَّيَاءِ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنَ الصَّمَمِ، وَالْبَكَمِ، وَالْجُنُونِ، وَالْجَذَامِ، وَالْبَرَصِ وَسَيِّئِ الْأَسْقَامِ»^(۱).

«بارالها، من از سستی و ناتوانی و از ترس و وحشت و از تنگ چشمی و بخیلی و پیری و از خشم و عصبانیت و از اخلاق بد و سرشت زشت و از ناآگاهی و بی توجهی و از ذلت و خواری و پستی و زاری به تو پناه می آورم. و پناه می جویم به درگاه کرم و بخشش از فقر و ناداری و کفر و خواری و فسق و فساد، و از دورویی و خبر چینی و فتنه اندازی و از بدنامی و ریاء و خودپرستی.

الهی، در امانم دار از کوری و کری و دیوانگی و جذام و کچلی و از همه بیماری های خطرناک دیگر».

۸۴- «اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْفَقْرِ، وَالْقِلَّةِ وَالذَّلَّةِ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ أَنْ أَظْلِمَ أَوْ أَظْلَمَ»^(۲).

«پروردگارا، مرا از فقر و ناداری و ذلت و خواری در پناه خویش نگه دار. الهی، در امانم دار از اینکه به کسی ظلم و ستمی ورزم و یا کسی بر من ظلم و ستمی روا دارد».

۸۵- «اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ جَارِ السُّوءِ فِي دَارِ الْمُقَامَةِ؛ فَإِنَّ جَارَ الْبَادِيَةِ يَتَحَوَّلُ»^(۳).

۱- به صحیح الجامع ۴۰۶/۱ و إرواء الغلیل شماره ۸۵۲ و حاکم و بیهقی مراجعه شود.

۲- به صحیح نسائی ۱۱۱۱/۳ و أبوداود ۹۱/۲ و صحیح الجامع ۴۰۷/۱ مراجعه شود.

۳- به روایت حاکم ۵۳۲/۱ همراه با تصحیح او و موافقت ذهبی با او، و نسائی ۲۷۴/۸، به صحیح الجامع ۴۰۸/۱ و صحیح نسائی ۱۱۱۸/۳ مراجعه شود.

«بارالها، مرا از همسایگی و نزدیکی با بدان در روز قیامت دور دار، که هراسی نیست از بدان دنیا که چند صباحی بیش نیستند».

۸۶- «اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ قَلْبٍ لَا يَخْشَعُ، وَمِنْ دُعَاءٍ لَا يُسْمَعُ وَمِنْ نَفْسٍ لَا تَشْبَعُ، وَمِنْ عِلْمٍ لَا يَنْفَعُ. أَعُوذُ بِكَ مِنْ هَوْلَاءِ الْأَرْبَعِ»^(۱).

«بارالها، من از قلبی که از تو خوف و هراس ندارد، و از دعائی که قبول درگاه پاکت نیست، و از نفسی که سیر نمی‌شود و از علم و دانشی که فائده‌ای در آن نیست به تو پناه می‌برم. پروردگارا از این چهار چیز مرا در امان دار».

۸۷- «اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ يَوْمِ السُّوءِ، وَمِنْ لَيْلَةِ السُّوءِ، وَمِنْ سَاعَةِ السُّوءِ، وَمِنْ صَاحِبِ السُّوءِ، وَمِنْ جَارِ السُّوءِ فِي دَارِ الْمُقَامَةِ»^(۲).

«الهی، مرا در امان دار از روز بد، و از شب هولناک، و از لحظه‌های زشتی، و از دوستان ناباب، و از همسایگی بدان در روز حساب».

۸۸- «اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الْجَنَّةَ وَأَسْتَجِيرُ بِكَ مِنَ النَّارِ». (۳) مرتبه تکرار شود^(۳).

۱- به روایت ترمذی ۵۱۹/۵ و أبوداود ۹۲/۲. به صحیح الجامع ۴۱۰/۱۰ و صحیح نسائی ۱۱۱۳/۳ مراجعه شود.

۲- این حدیث را طبرانی روایت نمود که هیشمی در مجمع الزوائد ۱۴۴/۱۰ می‌گویند: همه مردان این روایت صحیحند. به صحیح الجامع ۴۱۱/۱ مراجعه شود.

۳- بروایت ترمذی ۷۰۰/۴ و ابن ماجه ۱۴۵۳ و نسائی. به صحیح ترمذی ۳۱۹/۲ و صحیح نسائی ۱۱۲۱/۳ مراجعه شود، لفظ حدیث چنین آمده است: «مَنْ سَأَلَ اللَّهَ الْجَنَّةَ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ قَالَتْ الْجَنَّةُ: اللَّهُمَّ ادْخُلْهُ الْجَنَّةَ، وَمَنْ اسْتَجَارَ مِنَ النَّارِ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ، قَالَتْ النَّارُ: اللَّهُمَّ اجْرُهُ مِنَ النَّارِ».

«بارالها، بهشت برین را بمن ارزانی نموده مرا از عذاب هولناک جهنم در امان دار.»

۸۹- «اللَّهُمَّ فَقِّهْنِي فِي الدِّينِ»^(۱).

«الهی، مرا در دینت فقیه و دانشمندگردان.»

۹۰- «اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ أَنْ أَشْرِكَ بِكَ وَأَنَا أَعْلَمُ، وَأَسْتَغْفِرُكَ لِمَا لَا أَعْلَمُ»^(۲).

«بارالها، مرا در امان دار از اینکه دانسته به تو شرک ورزم و جهالت و نادانی‌هایم را بر من بیخشای.»

۹۱- «اللَّهُمَّ أَنْفَعْنِي بِمَا عَلَّمْتَنِي، وَعَلِّمْنِي مَا يَنْفَعُنِي، وَزِدْنِي عِلْمًا»^(۳).

«الهی، از علم و دانشی که به من عطا نموده‌ای مستفیدم گردان، و پیاموزان مرا آنچه بدان نیاز دارم، و بر علم و دانش و فرزانتگیم بیفزای.»

۹۲- «اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ عِلْمًا نَافِعًا، وَرِزْقًا طَيِّبًا، وَعَمَلًا مُتَقَبَّلًا»^(۴).

«پروردگارا، من از درگاه ایزدیت علم و دانش مفید و روزی پر برکت، و کار و عمل نیکو و مورد قبولت را مسألت دارم.»

۹۳- «اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ يَا اللَّهُ بِاتِّكَ الْوَاحِدِ، الْأَحَدِ، الصَّمَدِ، الَّذِي لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ، وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ، أَنْ تَغْفِرَ لِي ذُنُوبِي، إِنَّكَ أَنْتَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ»^(۵).

۱- دعاء پیامبر اکرم ﷺ برای ابن عباس در بخاری و مسلم بر این حدیث دلالت دارد. به بخاری با شرح فتح الباری ۴۴/۱ و مسلم ۱۷۹۷/۴ مراجعه شود.

۲- به روایت احمد ۴۰۳/۴. به «صحيح الترغيب والترهيب» از استاد البانی رحمه الله ۱۹/۱ مراجعه شود.

۳- به روایت ابن ماجه ۹۲/۱. به صحيح ابن ماجه ۴۷/۱ مراجعه شود.

۴- به روایت ابن ماجه ۲۹۸/۱. به صحيح ابن ماجه ۱۵۲/۱ مراجعه شود.

۵- نسائی با همین لفظ ۵۲/۳ و احمد ۳۳۸/۴. به صحيح نسائی ۲۷۹/۱ مراجعه شود.

«ای پروردگار یگانه و یکتا، ای آنکه دستان محتاجان تنها بسوی تو دراز است، تو پاکی از اینکه فرزند و یا پدر باشی، و تو پاک و منزهی از شریک داشتن، تو را مثل و مانندی نیست.

بارالها، ببخشای بر من گناهانم را تنها تویی بخشاینده مهربان».

۹۴- «اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِأَنَّ لَكَ الْحَمْدُ، لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ [وَحَدَّكَ لَا شَرِيكَ لَكَ] الْمَتَّانُ [يَا] بَدِيعَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ، يَا ذَا الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ، يَا حَيَّ يَا قَيُّوْمُ، إِنِّي أَسْأَلُكَ [الْجَنَّةَ وَأَعُوذُ بِكَ مِنَ النَّارِ]»^(۱).

بارالها، حمد و سپاس تنها شایسته بزرگی توست، جز تو هیچ اله و معبودی نیست، تویی پروردگار بخشاینده که نیست هیچ شریکی تو را، ای آفریننده‌ی آسمانها و زمین، ای شاهنشاه سخاوت و بزرگی، ای آگاه و توانا و دانا بر همه چیز و همه کس، من از درگاه تو بهشت برین را مسألت دارم و از عذاب هولناک آتش جهنم به بزرگیت پناه می‌برم».

۹۵- «اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِأَنِّي أَشْهَدُ أَنَّكَ أَنْتَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ، الْأَحَدُ، الصَّمَدُ، الَّذِي لَمْ يَلِدْ، وَلَمْ يُولَدْ، وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ»^(۲).

الهی، من دست تضرع و زاری بدرگاهت دراز کرده شهادت و گواهی می‌دهم که تویی پروردگار مطلق، و تویی اله همگان، و جز تو هیچ اله و معبودی نیست در جهان، تویی یکتا و یگانه، تویی که دستان محتاجان بسویت دراز است، تو نه بچه می‌زایی و نه زاینده کسی هستی، تو را هیچ شریکی و مانندی نیست».

۱- بروایت ابوداود ۸۰/۲ و ابن ماجه ۱۲۶۸/۲ و نسائی ۵۲/۳ و ترمذی ۵۵/۵. به صحیح نسائی ۲۷۹/۱ مراجعه شود.

۲- بروایت ابوداود ۷۹/۲ و ترمذی ۵۱۵/۵ و ابن ماجه ۱۲۶۷/۲ و احمد ۳۶۰/۵. به صحیح سنن ترمذی ۱۶۳/۳ مراجعه شود.

۹۶- «رَبِّ اغْفِرْ لِي، وَتُبْ عَلَيَّ، إِنَّكَ أَنْتَ التَّوَّابُ الْغَفُورُ»^(۱).

«بارالها، از گناهانم درگذر و ببخشای مرا، تویی بخشاینده مهربان».

۹۷- «اللَّهُمَّ بَعْلِمِكَ الْغَيْبِ، وَقُدْرَتِكَ عَلَى الْخَلْقِ، أَحْبَبِي مَا عَلِمْتَ الْحَيَاةَ خَيْرًا لِي، وَتَوَفَّنِي إِذَا عَلِمْتَ الْوَفَاةَ خَيْرًا لِي، اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ خَشْيَتَكَ فِي الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ، وَأَسْأَلُكَ كَلِمَةَ الْحَقِّ فِي الرِّضَا وَالْغَضَبِ، وَأَسْأَلُكَ الْقَصْدَ فِي الْغِنَى وَالْفَقْرِ، وَأَسْأَلُكَ نَعِيمًا لَا يَنْفَدُ، وَأَسْأَلُكَ قُرَّةَ عَيْنٍ لَا تَنْقُطُ، وَأَسْأَلُكَ الرِّضَا بَعْدَ الْقَضَاءِ، وَأَسْأَلُكَ بَرْدَ الْعَيْشِ بَعْدَ الْمَوْتِ، وَأَسْأَلُكَ لَذَّةَ النَّظَرِ إِلَى وَجْهِكَ، وَالشَّوْقَ إِلَى لِقَائِكَ، فِي غَيْرِ ضَرَاءٍ مُضِرَّةٍ، وَلَا فِتْنَةٍ مُضِلَّةٍ، اللَّهُمَّ زَيِّنَا بِزِينَةِ الْإِيمَانِ، وَاجْعَلْنَا هَذَاهُ مُهْتَدِينَ»^(۲).

«پروردگارا، هیچ چیز بر تو پوشیده و پنهان نیست، تویی قادر و توانای مطلق، چو دانی که زندگیم خوبی‌ها و نیکی‌ها دربر دارد به من زندگانی عطا فرما، و آنگاه که مرگ را برایم نیکو یافتی دروازه موت برویم بگشای.

بارالها، قلبم را در پنهانی و آشکارایم پر گردان از پرتوی ترس و وحشت از عذابت، و حق و راستگویی را در خوشی‌ها و عصبانیتم بر زبانم جاری ساز، و میانه روی در ثروت و تنگدستی را چراغ راه و برنامه زندگیم قرار ده.

پروردگارا، من از تو نعمت‌های بی‌پایان می‌خواهم، به من چشم روشنی‌های همیشگی و دائمی ارزانی دار.

الهی، پس از دادخواهی از من خوشنود و راضی باش و بعد از مرگم به من زندگانی پرسعدتی ارزانی دار.

بارالها، مرا از لذت دیدار چهره پاکت محروم مگردان، و آتش شوق

۱- به روایت ابو داود و ترمذی با همین جملات، و نسائی و ابن ماجه ۱۳۵۳/۲. به صحیح

ابن ماجه ۳۲۱/۲ و صحیح ترمذی ۱۵۳/۳ مراجعه شود.

۲- بروایت نسائی ۵۴/۳ و احمد ۳۶۴/۴ با اسناد جید. به صحیح نسائی ۲۸۰/۱

و ۲۸۱/۱ مراجعه شود.

دیدارت را، بدور از ضررها و مصیبت‌های کشنده، و فتنه‌ها و آزمایش‌های گمراه‌کننده، همیشه در من شعله ورگردان.

پروردگارا، ما را به زیبایی ایمان زینت بخش و از زمره هدایت‌کاران و رستگاران قرارمان ده».

۹۸- «اللَّهُمَّ ارْزُقْنِي حُبَّكَ، وَحُبَّ مَنْ يَنْفَعُنِي حُبُّهُ عِنْدَكَ اللَّهُمَّ مَا رَزَقْتَنِي مِمَّا أُحِبُّ فَاجْعَلْهُ قُوَّةً لِي فِي مَا تَحِبُّ، اللَّهُمَّ مَا رَزَوْتَ عَنِّي مِمَّا أُحِبُّ فَاجْعَلْهُ فَرَاغًا لِي فِي مَا تَحِبُّ»^(۱).

«بارالها، محبت و دوستیت و محبت آنانکه دوستیشان مرا به تو نزدیک می‌گرداند را در قلبم جای ده،

الهی، هر آنچه بمن ارزانی داشته‌ای، از آنچه می‌خواهم، را قدرت و توان و بازویم گردان در راه آنچه می‌پسندی.

الهی، هر آنچه دوستش دارم و تو از من دور داشته‌ای را فراغت و گشایش راحتیم قرار ده در راه آنچه می‌پسندی».

۹۹- «اللَّهُمَّ طَهِّرْني مِنَ الذُّنُوبِ وَالْخَطَايَا، اللَّهُمَّ نَقِّنِي مِنْهَا كَمَا يُنَقَّى الثَّوْبُ الْأَبْيَضُ مِنَ الدَّنَسِ، اللَّهُمَّ طَهِّرْني بِالطَّلَجِ وَالْبَرْدِ وَالْمَاءِ الْبَارِدِ»^(۲).

«بارالها، مرا از گناهان و زشتی‌ها دور دار، و آنگونه که پارچه سفید را از پلیدی‌ها پاک می‌سازند مرا از گناهان پاک گردان.

الهی، مرا از گناهان و زشتی‌ها با برف و یخ و آب سرد و زلال پاک گردان».

۱۰۰- «اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْبُخْلِ، وَالْجُبْنِ، وَسُوءِ الْعُمْرِ، وَفِتْنَةِ الصَّدْرِ،

۱- ترمذی این حدیث را روایت کرده و آن را حسن دانسته است ۵۲۳/۵ شیخ عبدالقادر الأرئووط در تحقیقش بر جامع الأصول ۳۴۱/۴ با ترمذی موافق است.

۲- به روایت نسائی ۱۹۸/۱ و ترمذی ۵۱۵/۵ به صحیح نسائی ۸۶/۱ مراجعه شود.

وَعَذَابِ الْقَبْرِ»^(۱).

«پروردگارا، من به تو پناه می‌جویم از تنگ چشمی و بخیلی و ترسویی و از پستی‌ها و بدی‌های زندگی و از فتنه و فساد دل و جان و از عذاب قبر».

۱۰۱- «اللَّهُمَّ رَبَّ جِبْرَائِيلَ، وَمِيكَائِيلَ، وَرَبَّ إِسْرَافِيلَ، أَعُوذُ بِكَ مِنْ حَرِّ النَّارِ وَمِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ»^(۲).

«ای پروردگار جبرائیل و خالق میکائیل، و ای آفریننده اسرافیل، مرا از آتش هولناک جهنم و از عذاب دردناک قبر در امان دار».

۱۰۲- «اللَّهُمَّ أَلْهِمْنِي رُشْدِي، وَأَعِزَّنِي مِنْ شَرِّ نَفْسِي»^(۳).

«بارالها، خیر و سعادت را بمن الهام گردان و مرا از بدی‌ها و زشتی‌هایم در پناه خویش نگه دار».

۱۰۳- «اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ عِلْمًا نَافِعًا، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ عِلْمٍ لَا يَنْفَعُ»^(۴).

«پروردگارا، بمن علم و دانش مفید و ارزنده عطا فرما و مرا از علم بیهوده و دانش پوچ دور نگه دار».

۱۰۴- «اللَّهُمَّ رَبَّ السَّمَاوَاتِ [السَّبْعِ] وَرَبَّ الْأَرْضِ، وَرَبَّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ، رَبَّنَا وَرَبَّ كُلِّ شَيْءٍ، فَالِقَ الْحَبِّ وَالنَّوَى، وَمُنْزِلَ التَّوْرَةِ وَالْإِنْجِيلِ وَالْفُرْقَانِ، أَعُوذُ بِكَ

۱- بروایت ابوداود ۹/۲ و نسائی ۲۵۵/۸ با این الفاظ «كَانَ النَّبِيُّ ﷺ يَتَعَوَّذُ مِنْ خَمْسٍ؛ مِنَ الْبَخْلِ وَالْجِنِّ وَسُوءِ الْعُمُرِ، وَفِتْنَةِ الصَّدْرِ، وَعَذَابِ الْقَبْرِ». به جامع الأصول با تحقیق الأرئووط ۳۶۳/۴ مراجعه شود.

۲- بروایت نسائی ۲۷۸/۸ به صحیح نسائی ۱۱۲۱/۳ مراجعه شود.

۳- بروایت احمد ۴۴۴/۴ و سند آن را جید بر شمرده و ترمذی ۵۱۹/۵ با همین کلمات.

۴- بروایت ابن ماجه ۱۲۶۳/۲ به صحیح سنن ابن ماجه ۳۲۷/۲ مراجعه شود. متن

حدیث چنین است: «سَلُوا اللَّهَ عِلْمًا نَافِعًا وَتَعَوَّذُوا بِاللَّهِ مِنْ عِلْمٍ لَا يَنْفَعُ».

مِنْ شَرِّ كُلِّ شَيْءٍ أَنْتَ آخِذٌ بِنَاصِيَتِهِ، اللَّهُمَّ أَنْتَ الْأَوَّلُ فَلَيْسَ قَبْلَكَ شَيْءٌ، وَأَنْتَ الْآخِرُ فَلَيْسَ بَعْدَكَ شَيْءٌ، وَأَنْتَ الظَّاهِرُ فَلَيْسَ فَوْقَكَ شَيْءٌ، وَأَنْتَ الْبَاطِنُ فَلَيْسَ دُونَكَ شَيْءٌ، اقْضِ عَنَّا الدَّيْنَ وَأَغْنِنَا مِنَ الْفَقْرِ^(۱).

«ای آفریدگار زمین و آسمان‌های هفتگانه، ای شاهنشاه جهان آفرینش، تویی خالق و پروردگار ما انسان‌ها و پرورنده همه مخلوقات، تویی شکافنده دانه‌ها در قلب زمین، تویی فرستنده تورات و انجیل و قرآن. **بارالها**، ازگزند همه آنچه زیر سیطره قدرت و توان توست به درگاه عظمت و قدرت تو پناه می‌بریم.

الهی، تو برای همیشه بوده و هستی، تو بوده‌ای آنگاه که هیچکس نبوده و خواهی بود آنهنگام که کسی نیست، تو از همه والاتر و بالاتری و هیچ کس بالاتر و برتر از تو نیست، و تو از دل و اندرون همگان آگاهی. **بارالها**، دین و قرض‌هایمان را ادا کن و ما را از فقر و تنگدستی برهان.

۱۰۵- «اللَّهُمَّ أَلْفَ بَيْنَ قُلُوبِنَا، وَأَصْلَحْ ذَاتَ بَيْنِنَا، وَاهْدِنَا سُبُلَ السَّلَامِ، وَجَنِّبْنَا مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ، وَجَنِّبْنَا الْفَوَاحِشَ مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَمَا بَطَّنَ، وَبَارِكْ لَنَا فِي أَسْمَاعِنَا، وَأَبْصَارِنَا، وَقُلُوبِنَا، وَأَرْوَاجِنَا، وَذُرِّيَّاتِنَا، وَتُبْ عَلَيْنَا إِنَّكَ أَنْتَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ، وَاجْعَلْنَا شَاكِرِينَ لِنُعْمِكَ مُثْنِينَ بِهَا عَلَيْكَ قَائِلِينَ لَهَا وَأَتِمِّمَهَا عَلَيْنَا»^(۲).

«**بارالها**، بین قلب‌ها و دل‌هایمان محبت و آلفت آفرین و سوء تفاهم‌هایمان را برطرف ساخته ما را براه سعادت و رستگاری رهنمون فرما. **الهی**، از سیاه‌چال‌های گمراهی به نور ایمان‌مان هدایت نموده از بدی‌ها و زشتی‌های آشکار و پنهان ما را در امان دار.

۱- مسلم ۲۰۸۴/۴ بروایت از ابوهریره رضی الله عنه آن را آورده است.

۲- بروایت حاکم ۲۶۵/۱ و گفته که برحسب شرط مسلم است ذهبی نیز با او موافق است.

پروردگارا، در شنوائی و بینائی مان و در دل‌ها و قلب‌هایمان و در همسران و فرزندانمان برکت عطا فرما.

و ببخشای بر ما که تویی بخشاینده‌ی مهربان.

بارالها، ما را شکرگذار نعمت‌های بی‌دریغت قرار ده و به ما توفیق آن ده که همیشه حمد و سپاس و ستایش توگوئیم و ما را مستحق و قابل آنهمه فضل و کرم قرار ده و بیفزای بر ما خیر و نیکیت را».

۱۰۶- «اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ خَيْرَ الْمَسْأَلَةِ، وَخَيْرَ الدُّعَاءِ، وَخَيْرَ النَّجَاحِ، وَخَيْرَ الْعَمَلِ، وَخَيْرَ الثَّوَابِ، وَخَيْرَ الْحَيَاةِ، وَخَيْرَ الْمَمَاتِ، وَتُبَّتْنِي، وَثَقَّلْ مَوَازِينِي، وَحَقِّقْ إِيْمَانِي، وَارْفَعْ دَرَجَاتِي، وَتَقَبَّلْ صَلَاتِي، وَاغْفِرْ خَطِيئَتِي، وَأَسْأَلُكَ الدَّرَجَاتِ الْعُلَى مِنَ الْجَنَّةِ، اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ فَوَاتِحَ الْخَيْرِ، وَخَوَاتِمَهُ، وَجَوَامِعَهُ، وَأَوَّلَهُ، وَظَاهِرَهُ، وَبَاطِنَهُ، وَالدَّرَجَاتِ الْعُلَى مِنَ الْجَنَّةِ. (آمِن). اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ خَيْرَ مَا آتَى، وَخَيْرَ مَا أَفْعَلَ، وَخَيْرَ مَا أَعْمَلَ، وَخَيْرَ مَا بَطَّنَ، وَخَيْرَ مَا ظَهَرَ، وَالدَّرَجَاتِ الْعُلَى مِنَ الْجَنَّةِ. (آمِن). اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ أَنْ تَرْفَعَ ذِكْرِي، وَتَضَعَ وَزْرِي، وَتُصْلِحَ أَمْرِي، وَتُظَهِّرَ قَلْبِي، وَتُخَصِّنَ فَرْجِي، وَتُثَوِّرَ قَلْبِي، وَتَغْفِرَ لِي ذَنْبِي، وَأَسْأَلُكَ الدَّرَجَاتِ الْعُلَى مِنَ الْجَنَّةِ. (آمِن). اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ أَنْ تُبَارِكَ فِي نَفْسِي، وَفِي سَمْعِي، وَفِي بَصَرِي، وَفِي رُوحِي، وَفِي خَلْقِي، وَفِي خُلُقِي، وَفِي أَهْلِي، وَفِي حَيَايَ، وَفِي مَمَاتِي، وَفِي عَمَلِي، فَتَقَبَّلْ حَسَنَاتِي، وَأَسْأَلُكَ الدَّرَجَاتِ الْعُلَى مِنَ الْجَنَّةِ». (آمِن)^(۱).

«**بارالها**، من از درگاه عظمت و بزرگیت بهترین حاجت‌ها، و بزرگترین دعاها و بالاترین موفقیت‌ها و برترین کارها و والاترین ثواب‌ها و پاداش‌ها و

۱- حاکم آن را از ام سلمه (أم المؤمنین) به پیامبر اکرم ﷺ رسانده و صحیح دانسته، ذهبی نیز با او موافق است ۵۲۰/۱.

خوشبختترین و با سعادت‌ترین زندگی و بهترین و آرام‌ترین وفات را مسألت دارم.

الهی، مرا در راه خود ثابت قدم داشته بر اجر و پاداش و ایمان و تقوای بیفزای، و نماز و طاعاتم را قبول درگاهت قرار داده گناهانم را بیامرز و درجات و مقامم را در بهشت برین بالا و بالاتر ببر.

الهی، من از درگاه احدیت مقامی بالا و برتر در بهشت برین مسألت دارم.

پروردگارا، من از تو گشایش درهای خیر و نیکی و سرانجام نیکویی و اول سعادت و خوشبختی و آخر رشادت و نیکبختی و زندگانی‌ای پر بار شادی و سعادت مسألت دارم، **الهی**، مرا در درجات بالای بهشت‌های برینت مسکن ده. (الهی آمین)

بارالها، من از تو خوبی و رشادت در آنچه از من سر می‌زند و استقامت و نیکی در هرآنچه در ظاهر و آشکارا و یا خفیه و پنهان انجام می‌دهم را مسألت دارم.

الهی، مرا در درجات بالای بهشت‌های برینت جای ده. (الهی آمین)
بارالها، نامی خوب و نشانی نیکو از من ورد زباها گردان، و مصیبت‌ها و سختی‌هایم را از دوشم بینداز و قلبم را صفا و پاکی بخش، و زندگانیم را بر بهترین وجه ترتیب ده، و شهوت و هوی و هوسم را در کنترل خویش قرار ده، و قلبم را نورانی گردان و گناهانم را بیامرز، **الهی**، مرا در درجات بالای بهشت‌های برین جای ده. (الهی آمین)

پروردگارا، در جسم و جانم، روح و روانم، شنوایی و بینایی و در خلق و آفرینش، آداب و اخلاقم، خانواده و خویشانم و در زندگانی و موتم، کار و تلاشم برکت عطا فرما و حسنات و نیکی‌هایم را قبول درگاهت قرار ده، **الهی**، مرا در درجات بالای بهشت‌های برینت جای ده. (الهی آمین)

۱۰۷- «اللَّهُمَّ جَنِّبْنِي مُنْكَرَاتِ الْأَخْلَاقِ، وَالْأَهْوَاءِ، وَالْأَعْمَالِ، وَالْأَدْوَاءِ»^(۱).

«بارالها، مرا از اخلاق زشت و سرشت بد، هوسرانی و شهوت پرستی و بیماری های سخت دور گردان».

۱۰۸- «اللَّهُمَّ قَنِّعْنِي بِمَا رَزَقْتَنِي، وَبَارِكْ لِي فِيهِ، وَاخْلُفْ عَنِّي كُلَّ غَائِبَةٍ لِي بِحَيْرٍ»^(۲).

«بارالها، در آنچه به من ارزانی داشته ای برکت عطا فرما و مرا بدان راضی و قانع ساز و همه آنچه که بر من پوشیده و پنهان است را برایم نیکویی و خیر قرار ده».

۱۰۹- «اللَّهُمَّ حَاسِبْنِي حِسَاباً يَسِيراً»^(۳).

«بارالها، در روز قیامت هنگام بازجوئی و محاسبه با لطافت و نرمی و کرم و سخاوت با من برخورد نما».

۱۱۰- «اللَّهُمَّ أَعِنَّا عَلَى ذِكْرِكَ، وَشُكْرِكَ، وَحُسْنِ عِبَادَتِكَ»^(۱).

۱- بروایت حاکم ۵۳۲/۱ و آن را بر شرط امام مسلم دانسته و ذهبی نیز با او موافق است.

۲- بروایت حاکم ۵۱۰/۱ از ابن عباس رضی الله عنهما و آن را صحیح دانسته و ذهبی نیز با او موافق است.

۳- بروایت احمد ۴۸/۶ و حاکم ۲۵۵/۱ و آن را بر حسب قواعد امام مسلم صحیح دانسته و ذهبی نیز با او موافق است. عائشه ام المؤمنین رضی الله عنها فرمودند: چون پیامبر از دعاء فارغ شدند پرسیدم که محاسبه با نرمی یعنی چه؟ فرمودند: اینکه با توجه به نامه اعمالش از او در گذرند چونکه اگر کسی مورد بازجویی قرار گیرد هلاک و نابود خواهد شد، و خداوند با هر بلایی که به مؤمن می رسد گناهانش را ذوب می کند و از او در می گذرد، حتی اگر خاری به پای او فرو رود باعث بخشش برخی از گناهانش می گردد.

«بارالها، ما را در ذکر و یادت، و شکر و سپاست، و در اداء عبادت‌ها و طاعتت به بهترین وجه یاری فرما».

۱۱۱- «اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ إِيمَانًا لَا يَرْتَدُّ، وَنَعِيمًا لَا يَنْفَدُ، وَمُرَافَقَةً مُحَمَّدٍ ﷺ فِي أَعْلَى جَنَّةِ الْخُلْدِ»^(۲).

«بارالها، به من یقین و ایمانی ارزانی دار که در آن برگشت و کفری نیست و ببخشای به من نعمت‌هایی بی‌پایان، و مرا در بالاترین بهشت‌های همیشگی در کنار رسول هدایت محمد ﷺ محصور گردان».

۱۱۲- «اللَّهُمَّ قِنِي شَرَّ نَفْسِي، وَاعْزِمْ لِي عَلَى أَرْشِدِ أَمْرِي، اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي مَا أَسْرَرْتُ، وَمَا أَعْلَنْتُ، وَمَا أَخْطَأْتُ، وَمَا عَمَدْتُ، وَمَا عَلِمْتُ، وَمَا جَهِلْتُ»^(۳).

«بارالها، مرا از شر زشتی‌ها و بدی‌هایم برهان و در بهترین راه‌ها و با سعادترین کارها ثابت قدمم دار، الهی، هرآنچه در پنهانی‌ها و آشکارا، از روی جهل و نادانی و یا اشتباه و خطا و یا از عمد و با علم و دانش از من سرزده را بر من بیامرز و ببخشای».

۱۱۳- «اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ غَلَبَةِ الدَّيْنِ، وَغَلَبَةِ الْعَدُوِّ، وَشَمَاتَةِ الْأَعْدَاءِ»^(۴).

۱- بروایت حاکم ۴۹۹/۱ و او آن را صحیح بر شمرده و ذهبی نیز با او موافق است و ابوداود ۸۶/۲ و نسائی ۵۳/۳ آورده‌اند که پیامبر ﷺ به معاذ سفارش کردند که بعد از هر نمازی چنین دعاء کند.

۲- بروایت ابن حبان در «موارد» صفحه ۶۰۴ شماره ۲۴۳۶ از ابن مسعود و احمد ۳۸۶/۱، ۴۰۰ و نسائی در «عمل اليوم والليلة» شماره ۸۶۹.

۳- بروایت حاکم ۵۱۰/۱ با تصحیح او و موافقت ذهبی، و احمد ۴۴۴/۴ الحافظ در «الإصابة» آورده‌اند که اسناد این حدیث صحیح است.

۴- بروایت نسائی ۲۶۵/۸، به صحیح نسائی ۱۱۱۳/۳ مراجعه شود.

«**پروردگارا**، مرا از سرشکستگی در برابر دین و قرض‌ها در امان دار و طعم تلخ شکست از دشمن را به من مچشان، و حال و روزم سیاه مگردان تا دشمنان بحالم شاد نگردند».

۱۱۴- «اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي، وَاهْدِنِي، وَارْزُقْنِي وَعَافِنِي، أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْ ضِيقِ الْمَقَامِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ»^(۱).

«**الهی**، ببخشای مرا و براه سعادت و رستگاری هدایت‌م ده، **پروردگارا**، از امراض و بیماری‌ها عافیتم بخش و از رزق و روزیت محروم‌م مساز. **بارالها**، من به درگاه عزت و جلالت از تنگی جاه و مکان در روز قیامت پناه می‌برم».

۱۱۵- «اللَّهُمَّ مَتَّعْنِي بِسَمْعِي، وَبَصَرِي، وَاجْعَلْهُمَا الْوَارِثَ مِنِّي، وَأَنْصُرْنِي عَلَى مَنْ يَظْلِمُنِي، وَخُذْ مِنْهُ بِثَأْرِي»^(۲).

«**پروردگارا**، هرگز مرا از بینائی و شنوایی محروم مساز و همواره چشم و گوشم را برایم حفظ کن. **الهی**، مرا یاری ده تا پوزه ظالمان به زمین مال‌م و قصاص و انتقامم را از آنها بگیر».

۱۱۶- «اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ عَيْشَةً نَقِيَّةً، وَمَيِّتَةً سَوِيَّةً، وَمَرَدًّا غَيْرَ مُخْزٍ وَلَا فَاضِحٍ»^(۳).

۱- بروایت نسائی ۲۰۹/۳ و ابن ماجه ۴۳۱/۱ و دیگران، به صحیح نسائی ۳۵۶/۱ و صحیح ابن ماجه ۲۲۶/۱ مراجعه شود.

۲- بروایت ترمذی و حاکم ۵۲۳/۱ با تصحیح او و موافقت ذهبی، به صحیح ترمذی ۱۸۸/۳ مراجعه شود.

۳- بروایت زوائد مسند البزار ۴۴۲/۲ شماره ۲۱۷۷ و طبرانی، و گفته‌اند که سندش «جید» است. به مجمع الزوائد ۱۷۹/۱۰ مراجعه شود.

«بارالها، سعادت و خوشبختی و شادکامی در زندگی را از درگاه عظمت و بزرگیت مسألت دارم.

الهی، مرگم را به آرامی و راحتی بر من نازل فرما، و از بازگشت زشت و ناشایسته بسوی درگاه عدلت در امانم دار».

۱۱۷- «اللَّهُمَّ لَكَ الْحَمْدُ كُلُّهُ، اللَّهُمَّ لَا قَابِضَ لِمَا بَسَطْتَ، وَلَا بَاسِطَ لِمَا قَبَضْتَ، وَلَا هَادِيَ لِمَنْ أَضَلَّكَ وَلَا مُضِلَّ لِمَنْ هَدَيْتَ، وَلَا مُعْطِيَ لِمَا مَنَعْتَ وَلَا مَانِعَ لِمَا أَعْطَيْتَ، وَلَا مُقَرَّبَ لِمَا بَاعَدْتَ، وَلَا مُبَاعِدَ لِمَا قَرَّبْتَ، اللَّهُمَّ ابْسُطْ عَلَيْنَا مِنْ بَرَكَاتِكَ وَرَحْمَتِكَ وَفَضْلِكَ وَرِزْقِكَ، اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ التَّعِيمَ الْحَقِيمَ الَّذِي لَا يَحُولُ وَلَا يَزُولُ، اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ التَّعِيمَ يَوْمَ الْعِيلَةِ، وَالْأَمْنَ يَوْمَ الْخَوْفِ، اللَّهُمَّ إِنِّي عَائِدُ بِكَ مِنْ شَرِّ مَا أَعْطَيْتَنَا وَشَرِّ مَا مَنَعْتَنَا، اللَّهُمَّ حَبِّبْ إِلَيْنَا الْإِيمَانَ وَزَيِّنْهُ فِي قُلُوبِنَا وَكَرِّهِ إِلَيْنَا الْكُفْرَ وَالْفُسُوقَ وَالْعِصْيَانَ وَاجْعَلْنَا مِنَ الرَّاشِدِينَ، اللَّهُمَّ تَوَفَّنَا مُسْلِمِينَ، وَأَحْيِنَا مُسْلِمِينَ، وَالْحَقُّنَا بِالصَّالِحِينَ غَيْرَ خَرَايَا وَلَا مَفْتُونِينَ، اللَّهُمَّ قَاتِلِ الْكُفْرَةَ الَّذِينَ يُكَذِّبُونَ رُسُلَكَ وَيَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِكَ، وَاجْعَلْ عَلَيْهِمْ رِجْرَكَ وَعَذَابَكَ، اللَّهُمَّ قَاتِلِ الْكُفْرَةَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ؛ إِلَهَ الْحَقِّ» [آمین]^(۱).

«بارالها، همه حمد و سپاس و شکر از آن توست، آنچه تو به کسی ارزانی داری هیچ نیرو و قدرتی را توان پس گرفتن آن نیست. و اگر تو کسی را از چیزی محروم سازی هیچ قدرتی را توان بخشیدن آن بدو نیست. کسی را که تو هدایت بخشی هرگز نتوان گمراه ساخت و کسی را که تو گمراه

۱- بروایت احمد با همین جملات ۴۲۴/۳ و در بین گروه ها از حاکم ۵۰۷/۱، ۲۳/۳- ۲۴، و بخاری در الأدب المفرد با شماره ۶۹۹، و استاد البانی رحمته الله در «فقه السیره» صفحه ۲۸۴ و در صحیح الأدب المفرد از امام بخاری با شماره ۵۳۸ صفحه ۲۵۹ آن را صحیح شمرده است.

ساخته‌ای امید هدایتش نیست.

و کسی را که بر او محرومیت و ناداری نوشته‌ای نتوان دارا ساخت، و کسی را که دارا ساخته‌ای نتوان فقیر و تنگدست نمود.

کسی را که به درگاه قبولت پذیرفته‌ای نتوان دور ساخت، و آن کس را که مهر دوری بر پیشانیش نهاده‌ای نتوان نزدیک درگاه رحمت نمود.

بارالها، ببخشای بر ما از نعمت‌ها و رحمت‌ها و برکت‌ها و رزق و روزی و فضل و کرم.

الهی، من از درگاه سخاوت نعمت‌های همیشگی‌ای که پایان‌ناپذیر و ثابتند مسألت دارم.

الهی، در سختی‌های فقر و ناداری در رحمت و دارایی برویم بگشای و در ترس و هراس زندگی امن و امانم ده.

پروردگارا، من از گزند بدی‌های آنچه که به ما ارزانی داشته‌ای و شر آنچه ما را از آن محروم ساخته‌ای به درگاه تو پناه آورده‌ام.

بارالها، محبت و عشق ایمان را زینت بخش دل‌هایمان ساز و دشمنی با کفر و فسق و فساد و عصیانگری را آمیخته قلب‌هایمان نما و ما را از رستگاران قرار ده.

الهی، در کاروان زندگی ما را مسلمان نگه دار و مسلمانمان بمیران و در روز قیامت بدور از ذلت و خواری به قافله نیکوکاران پیوندان.

بارالها، آتش خشم و غضب را بر کافرانی که به پیامبران اهانت کرده آنها را دروغگو پنداشتند و سد راهشان شدند مسلط دار، و مرگ و نیستی را نثار جانشان کن.

پروردگارا، ای یگانه معبود حق و حقیقت آن کافرانی که کتاب هدایت و رستگاری برایشان فرستادی را با خواری و ذلت و زاری به هلاکت رسان.

(الهی آمین)

۱۱۸- «اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي، وَارْحَمْنِي، وَاهْدِنِي، وَعَافِنِي، وَارْزُقْنِي»^(۱) «...وَأَجْبِرْنِي وَارْفَعْنِي»^(۲).

«بارالها، بیمارز گناهانم و بگشای دروازه رحمت برویم، الهی، به راه رشادت هدایتیم ده و از سلامتی و عافیت و رزق و روزیت محرومم مساز. پروردگارا، افتادگی‌ها و شکسته‌گی‌هایم را بر طرف ساز و مرا به درجه‌های والای خیر و سعادت رهنمون نما».

۱۱۹- «اللَّهُمَّ زِدْنَا وَلَا تَنْقُصْنَا، وَأَكْرِمْنَا وَلَا تُهِنَّا، وَأَعْظِمْنَا وَلَا تَحْزِمْنَا، وَآثِرْنَا وَلَا تُؤْثِرْ عَلَيْنَا، وَارْضْنَا وَارْضَ عَنَّا»^(۳).

«پروردگارا، برآنچه به ما ارزانی داشته‌ای بیفزای و نعمت‌های بی‌دریغت را از ما مکاه، و به ما منزلت و جایگاه‌های بلند ارزانی دار و با ذلت و خواری مسوزان‌مان، و در خزینه‌های پر بارت برویمان بگشای و از نعمت‌های محروم‌مان مگردان، و ما را بر دیگران پیشی ده و کسی را بر ما برتری مده و به دوستی مگیر، و از ما راضی و خشنود باش و ما را از خود خوشحال و شادان گردان».

۱ بروایت مسلم ۲۰۷۲/۴-۲۰۷۳، ۲۰۷۸/۴ و در روایت دیگری از مسلم آمده که «فَإِنْ هَؤُلَاءِ جَمَعَ لَكَ دُنْيَاكَ وَآخِرَتَكَ» - این‌ها دنیا و آخرت تو را برایت جمع کرده‌اند - و در سنن ابی داود آمده که «آنگاه که روستایی برگشت پیامبر ﷺ فرمودند: دست‌هایش را از خیر و نیکی پر کرد» ۲۲۰/۱.

۲- به صحیح ابن ماجه ۱۴۸/۱ و صحیح ترمذی ۹۰/۱ مراجعه شود.

۳- بروایت ترمذی ۳۲۶/۵ شماره ۳۱۷۳، و حاکم ۹۸/۲ با تصحیح خودش، استاد عبدالقادر الأرئووط در تحقیقش بر الجامع الأصول ۲۸۳/۱۱ شماره ۸۸۴۷ آن را «حسن» دانسته است.

۱۲۰- «اللَّهُمَّ أَحْسَنْتَ خُلُقِي فَأَحْسِنْ خُلُقِي»^(۱).

«بارالها، تو مرا به بهترین شکل و قیافه آفریدی پس بهترین ادب و اخلاق را به من ارزانی دار».

۱۲۱- «اللَّهُمَّ ثَبِّتْنِي وَاجْعَلْنِي هَادِيًا مَهْدِيًا»^(۲).

«پروردگارا، مرا در راه دینت ثابت قدم دار و از رستگاران و هدایتگرانم قرار ده».

۱۲۲- «اللَّهُمَّ آتِنِي الْحِكْمَةَ الَّتِي مَن أُوتِيَهَا فَقَدْ أُوتِيَ خَيْرًا كَثِيرًا»^(۳).

«الهی، آن حکمت و علم و دانشی را به من ارزانی دار که چون کسی بدان دست یابد به سعادت ابدی نایل شده است».

بارالها، سلام و درود فرست بر پیامبرمان حضرت محمد ﷺ و بر خاندان و یاران و پیروان راستینش تا روز عدل و دادرسی».

۱- بروایت احمد ۴۰۳/۶۸، ۱۵۵، ۱/۶ استاد البانی در إرواء الغلیل ۱۵۵/۱ شماره ۷۴ آن را صحیح شمرده است.

۲- دعاء پیامبر اکرم ﷺ برای جریرؓ به این دعاء دلالت دارد - به صحیح بخاری شرح فتح الباری ۱۶۱/۶ رجوع شود.

۳- برگرفته از کلام پاک پروردگار یکتا در سوره البقرة آیه ۲۶۹ که فرموده‌اند: ﴿يُؤْتِي الْحِكْمَةَ مَنْ يَشَاءُ وَمَنْ يُؤْتَ الْحِكْمَةَ فَقَدْ أُوتِيَ خَيْرًا كَثِيرًا﴾.

گلچینی از مناجات و نیایش در ادبیات فارسی

که صنعش در وجود آورد ما را	ثنا و حمد بی پایان خدا را
کریم ما منعم ما آمرزگارا	الها قادرا پروردگارا
اگر رحمت کنی مشتی گدا را	چه باشد پادشاه پادشاهان
عطا دادی به فضل خویش ما را	خداوندا تو ایمان و شهادت

نروم جز به همان ره که توام راهنمایی	ملکا ذکر تو گویم که تو پاکی و خدایی
همه توحید تو گویم که به توحید سزایی	همه درگاه تو جویم، همه از فضل تو پویم
تو نماینده فضلی، تو سزاوار ثنایی	تو حکیمی، تو عظیمی، تو کریمی، تو رحیمی
بری از بیم و امید، بری از چون و چرایی	بری از رنج و گدازی، بری از درد و نیازی
بری از صورت و رنگی، بری از عیب و خطایی	بری از خوردن و خفتن، بری از شرک و شبیهی
نتوان شبه تو گفتن که تو در وهم نیایی	نتوان وصف تو گفتن که تو در فهم نگنجی
همه نوری و سروری، همه جودی و جزایی	همه عزّی و جلالی، همه علمی و یقینی
همه بیشی تو بکاهی، همه کمّی تو فزایی	همه غیبی تو بدانی، همه عیبی تو ببوشی

مرهم ریش خستگان تو نهی	ذوالجلالا! جلای دل تو دهی
وزنواله نواله‌ای برسان	تشنگانیم ژاله‌ای برسان
بس گداییم بی نیاز تویی	بس غریبیم، چاره ساز تویی
رحمتی کن، خزینه کم نشود	تا نبخشی ز سینه غم نشود

همه بر درگه تو معتکفیم
 جز به درگاه تو ندارم راه
 بنده گر در گنه گرفتار است
 من پلید گناه و تو پاکی
 آه! گر لطف تو نگیرد دست
 به گناه گذشته معترفیم
 نبرم جز به حضرت تو پناه
 نامی از نام‌هات غفار است
 جز نژندی چه زاید از خاکی
 کس از این هول چون تواند رست؟!

خدایا تویی بنده را دستگیر
 به بخشایش خویش یاریم ده
 تو را خواهم از هر مرادی که هست
 در آن روضه خوب کن جای ما
 نه من چاره خویش دانم نه کس
 بر آنم کزین ره بدین تنگنای
 حفاظت چنان باد در کار من
 چو از راه خشنودی‌ایم برت
 بود بنده را از خدا ناگزیر
 ز غوغای خود رستگاریم ده
 که آید به تو هر مرادی به دست
 ببر نقش ناخوبی از رای ما
 تو دانی، چنان کن که دانی و بس
 به خشنودی تو زنم دست و پای
 که خشنود گردی ز گفتار من
 نپیچم سر از قول پیغمبرت

خدایا جهان پادشایی تو راست
 همه زیر دستیم و فرمان‌پذیر
 چو خواهم ز تو روز و شب یآوری
 تو گفתי که هرکس که در رنج و تاب
 بلی کار تو بنده‌پروردن است
 زما خدمت آید خدایی تو راست
 تویی یآوری ده، تویی دستگیر
 مکن شرمسارم در این داوری
 دعایی کند من کنم مستجاب
 مرا کار با بندگی کردن است

مکن شاد بر من دل دشمنان	نگه دارم از رخنه رهنان
به هر جا که باشم خدا دانمت	به هر گوشه کافتم ثنا خوانمت
تویی یاوری بخش و یاری رسم	بزرگا! بزرگی ده! بی کسم
به درگاه تو روسیاه آمدم	عقوبت مکن عذر خواه آمدم
به نیروی تو يك به يك زنده ایم	خداوند مایی و ما بنده ایم
تو خشنود باشی و من رستگار	رهی پیشم آور که فرجام کار
مکن ناامیدم ز درگاه خویش	امیدم به تو هست ز اندازه بیش
تو ام دستگیر اندرین پای بند	تو دادی مرا پایگاه بلند
ز دریوزه هر دری بازدار	دلی را که شد بر درت رازدار
مکن کار با من به کردار من	نکو کن چو کردار خود، کار من

***

خاک ضعیف از تو توانا شده	ای همه هستی ز تو پیداشده
تو به کس و کس به تو مانند نی	هستی تو صورت پیوند نی
و آنکه نمرده است و نمیرد تویی	آنچه تغیر نپذیرد تویی
ملك تعالی و تقدس تو راست	ما همه فانی و بقا بس تو راست
قبه خضرا تو کنی بی ستون	خاک به فرمان تو دارد سکون
هر چه نه یاد تو فراموش به	هر که نه گویای تو خاموش به
عقد جهان را ز جهان واگشای	عجز فلک را به فلک وانمای
مسخ کن این صورت اجرام را	نسخ کن این آیت ایام را
زیرتر از خاک نشان باد را	آب بریز آتش بیداد را
هم تو ببخشای و ببخش ای کریم	از پی توست این همه امید و بیم

<p>چاره ما ساز که بی‌یاوریم دل ز کجا وین پر و بال از کجا در صفتت گنگ فرو مانده‌ایم چون خجلیم از سخن خام خویش پیش تو گر بی‌سر و پای آمدم یار شو ای مونس غمخوارگان جز در تو، قبله نخواهیم ساخت دست چنین پیش، که دارد که ما درگذر از جرم که خواننده‌ایم</p>	<p>گر تو برانی به که روی آوریم؟ من که و تعظیم جلال از کجا؟! من عرف الله فرو خوانده‌ایم هم تو بیامرز به انعام خویش هم به امید تو خدای آمدم چاره کن ای چاره بیچارگان گر ننوازی تو، که خواهد نواخت؟ زاری از این بیش، که دارد که ما؟ چاره ما کن که پناهنده‌ایم</p>
--	--

***

<p>مرا ره تحقیق بنمای زبانی کافرینت را سراید بدار از ناپسندم دست کوتاه زبانم را ثنای خود درآموز</p>	<p>خداوندا در توفیق بگشای دلی ده کو یقینت را بشاید مده ناخوب را برخاطرم راه درونم را به نور خود بر افروز</p>
--	---

***

<p>چو روزم بر جهان پیروز گردان به فریاد من فریادخوان رس اغثنی یا غیاث المستغیثین وزین غرقاب غم بیرونم آور شود هر يك تو را تسبیح خوانی</p>	<p>خداوندا شبنم را روز گردان تویی یاری رس فریاد هرکس ندارم طاقت تیمار چندین تو رحمی بر دل پر خونم آور اگر هر موی من گردد زبانی</p>
---	--

ز شوق نام تو مدهوش گردد	اگر هر ذره من گوش گردد
نبیند جز تو را در پرده راز	گر از هر جزو من چشمی شود باز
تو را خواند، تو را داند، دگر هیچ	گر از من ذره‌ای ماند و گر هیچ
برین توفیق توفیقی بر افزای	به توفیق توام زین گونه بر پای
مده رنجی که من طاقت ندارم	من رنجور، بی طاقت عیارم
گر از من ناید آید از تو باری	ز من ناید به واجب هیچ کاری
که انعام تو بر من هست بسیار	به انعام خودم دلخوش کن این بار

***

گر ز من هر بد بدیدی درگذر	پادشاهها در من مسکین نگر
آنچه کردم عذر آوردم ببخش	چون ندانستم، خطا کردم ببخش
هرچه کردم جمله با خود کرده‌ام	خالقا گر نیک و گر بد کرده‌ام
محو کن بی حرمتی‌های مرا	عفو کن دون همتی‌های مرا
از میان این همه بیرونم آر	یک نظر سوی دل پر خونم آر
ناظری بر ماتم شب‌های من	یا رب آگاهی ز زاری‌های من
در میان ظلمتم نوری فرست	ماتمم از حد بشد سوری فرست
کس ندارم دستگیرم هم تو باش	پایمرد من درین ماتم تو باش
چون تویی بی حدوغایت جز تو کیست	ای خدای بی نهایت جز تو کیست؟
زین همه سرگشتگی بازم رهان	گم شدم در بحر حیرت ناگهان
گر نگیری دست من ای وای من	نفس من بگرفت سر تا پای من
من ندارم طاقت آلودگی	جانم آلوده است از بیهودگی
پای تا سر چون فلک سرگشته‌ایم	پادشاهها دل به خون آغشته‌ایم

رهبرم شو زان که گمراه آمدم   دولتم ده گرچه بیگاه آمدم

***

<p>که جرم آمد از بندگان در وجود به امید عفو خداوندگار به انعام و لطف تو خو کرده‌ایم به عقبی همین چشم داریم، نیز عزیز تو خواری نبیند زکس به ذلّ گنه شرمسارم مکن دگر شرمسارم مکن پیش کس فرو مانده نفس اماره‌ایم به اوصاف بی‌مثل و مانندی‌ات زبانم به وقت شهادت مبند زبد کردنم دست کوتاه دار مده دست بر ناپسندیده‌ام که صورت نبندد دری دیگرم مگر عجز پیش آورم: کای غنی! غنی را ترحم بود بر فقیر</p>	<p>خداوندگارا نظر کن به جود گناه آید از بنده خاکسار کریم‌ا به رزق تو پرورده‌ایم چو ما را به دنیا تو کردی عزیز عزیزی و خواری تو بخشی و بس خدایا به عزت که خوارم مکن مرا شرمساری زروی تو بس تو دانی که مسکین و بیچاره‌ایم خدایا به ذات خداوندی‌ات که چشمم ز روی سعادت مبند چراغ یقینم فرا راه دار بگردان ز نادیدنی دیده‌ام خدایا به ذلت مران از درم چه عذر آرم از ننگ‌تر دامنی؟ فقیرم به جرم و گناه‌م مگیر</p>
--	--

***

<p>خداوند! کریم! کارساز! در رحمت بر این بیچاره بگشای</p>	<p>الها! پادشاه! بی‌نیاز! بر جان من مسکین ببخشای</p>
--	--

بر احوال تباهم رحمت آور به آه صبحگاهم رحمت آور

***

<p>یا انیس العارفين، یا ذا الجلال در هوایت مرغ و هم افکنده بال لایزال لم یزل، حی قدیم یا اله العالمین، فریادرس جمله در بند هوی پابسته‌ایم یا غیاث المستغیثین، رحمتی جانم از بند جهان آزاد کن دیده بینا، دل آگاه ده یاد خود را با دلم همخانه کن دُلّ و جرمم عفو گردان، یا غفور رازم از خلق جهان مستور دار</p>	<p>یا مغیث المذنبین، مُعطی السؤل ای زبان‌ها در ثنایت مانده لال ای خداوند جهاندار کریم نیست جز لطف تو کس فریادرس پادشاهان بندگان خسته‌ایم نیست بی فضل تو جان را قوتی خانه دل را به لطف آباد کن مرغ روحم را به وصلت راه ده جانم از خلق جهان بیگانه کن با خودم نزدیک کن وز خلق دور از محبت جانم اندر شور دار</p>
--	---

***

<p>جان و تن را تو دل نوازنده حجت اثبات وجود تواند نظم کن سلک نوادر تویی قبله نمایند هر مقبلی تا ندهی تو، چه ستانیم ما چشم عنایت ز تو داریم و بس</p>	<p>ای خرد را تو کارسازنده کون و مکان شاهد جود تواند رو به تو آریم که قادر تویی عقده گشاینده هر مشکلی تا نکنی تو، نتوانیم ما روی عبادت به تو آریم و بس</p>
---	---

در کف ما مشعل توفیق نه ره به نهانخانه تحقیق ده

***

الهی کمال الهی تو راست
کرم گسترا عاجز و مضطرم
چو شد مویم از نور پیری سفید
دلی خواهم از هر غم و درد پاک

جمال جهان، پادشاهی تو راست
بگستر سحاب کرم بر سرم
مگردان ز نور خودم ناامید
زانده نایاب تو دردناک

***

الهی مرا محرم راز کن
دلی ده که باشد شناسای تو
چو با من در اول کرم کرده‌ای
در آخر همان کن که کردی نخست
چو لطف مرا رایگان آفرید
هم آخر به لطف خودم دستگیر
چو دانی که بی‌زاد و بی‌توشه‌ام
به روی من از کرده‌ی ناپسند

در معرفت بر دلم باز کن
زبانی که بستاید آلالی تو
به فضل خودم محترم کرده‌ای
که در هردو حالت امیدم به توست
خردمندی‌ام داد و جان آفرید
به فضلت مرا رایگان درپذیر
هم از خرمن خویش ده خوشه‌ام
دری را که هرگز نبستی مبند

ز رحمت به رویم دری برگشای
عزیزا! به خواری ز پیشم مران
اگر لطف تو برنگیرد مرا
من اربی رهم از لئیمی خویش
خط عفو درکش خطای مرا

مرا قهر منمای و لطفی نمای
به قهر از در لطف خویشم مران
که را زهره کاندرا پذیرد مرا؟
تو مگذار راه کریمی خویش
ببخش از کرم کرده‌های مرا

مدر پرده من که بی پرده‌ام	به رویم میار آنچه من کرده‌ام
به آب کرم دفترم را بشوی	مریز این سیه‌نامه را آبروی
اگر من گنه‌کارم ای کردگار	تو آمرزگاری و پروردگار
اگر چند بر نفس خود فاسقم	به «لا تقنطوا، همچنان واثقم
ز دستم مده چون تویی دستگیر	وگر زلتی رفت بر من مگیر
مگیرم بدان ماجرای که رفت	پشیمانم از هر خطایی که رفت
سراپای من گرچه آلایش است	امیدم ز عفو تو، بخشایش است
در اول چو پاک آفریدی مرا	زیک مشّت خاک آفریدی مرا
در آخر چو بازم سپاری به خاک	کنی پاکم ای دادفرمای پاک
در آن دم که با ما تو مانی و بس	خدایا به رحمت به فریاد رس

* * * *

الله به فریاد من بی کس، رس	فضل و کرمّت یار من بی کس، بس
هرکس به کسی و حضرتی می‌نازد	جز حضرت توندار داین بی کس، کس

* * *

ای واقف اسرار ضمیر همه کس	در حالت عجز دستگیر همه کس
از هر گنهم توبه ده و عذر پذیر	ای توبه ده و عذر پذیر همه کس

* * *

یا رب ز گناه زشت خود منفعلم	و ز قول بد و فعل بد خود خجلم
فیضی به دلم ز عالم قدس رسان	تا شود خیال باطل ز دلم

***

با صنع تو هر مورچه رازی دارد   با شوق تو هر سوخته رازی دارد
ای خالق ذوالجلال نومید مکن   آن را که به درگهت نیازی دارد

***

خداوندا در توفیق بگشای   مرا ره تحقیق بنمای
دلی ده کو یقینت را بشاید   زبانی کآفرینت را سیراید
مده ناخوب را بر خاطر م راه   بدار از ناپسندم دست کوتاه

***

ای خالق خلق رهنمایی بفرست   ای رازق رزق در گشایی بفرست
کارم زگناه و معصیت بسته شده   رحمی بنما گره گشایی بفرست

***

یا رب زکرم بر من دل ریش نگر   تو محتشمی بر من درویش نگر
شایسته در گهت ندارم عملی   بر من منگر بر کرم خویش نگر

***

یا رب چه کنم که هیچ کردارم نیست   از جرم گنه زبان گفتارم نیست
دستم تهی و بار گناه هم سنگین   جز لطف و عنایت تو ستارم نیست

***

ای ذات تو بر کل ممالک مالک   وی راهروان کوی عشقت سالک
من وصف تو از کلام خود می‌گویم   انت الباقي وکل شيء هالك

***

کریم‌ا به رزق تو پرورده‌ایم   به انعام و لطف تو خو کرده‌ایم
گدا چون کرم بیند و لطف و ناز   نگردد ز دنبال بخشنده باز
چو ما را به دنبال کردی عزیز   به عقبی همین چشم داریم نیز
عزیزی و خواری تو بخشی و بس   عزیز تو خواری نبیند ز کس
خدایا به عزت که خوارم مکن   به ذل گنه شرمسارم مکن

***

خدایا چنان کن سرانجام کار   تو خشنود باشی و ما رستگار
خدایا به ذلت مران از درم   که صورت نبندد دری دیگرم
ور از جهل غایب شدم روز چند   کنون کامدم در به رویم مبد
چه عذر آرم از ننگ‌تر دامنی   مگر عجز پیش آورم کای غنی
فقیرم به جرم گناهم مگیر   غنی را ترحم بود بر فقیر

***

یارب دل پاک و جان آگاهم ده   آه شب و گریه‌ی سحرگاهم ده
در راه خود اول زخودم بی‌خود کن   بی‌خود چو شدم ز خود به خود راهم ده
گدایان چشم دل سوی تو دارند   امید رحمت از کوی تو دارند

دل این دردمندان شاد گردان   اسیران را زبند آزاد گردان
عطا کن درد ایشان را دوايي   مريضان را محبت کن شفایي

***

چنان صیقلی ده دلم را خدا   که چشم دل از آن بگیرد جلا
به هر دم برآید ز جانم ندا   خدایا خدایا خدایا خدا
دمی بر نیاسایم از دوریت   نباشم از این درد یک دم جدا
گر ابلیس قسم خورد که گمره کند   چنان عزتم ده که نآید روا
به وقت خوشی‌های کاذب مرا   مصونم بدار از بد و از خطا

***

الهی در این ویران‌سرای سست‌بنیاد   گدایان را مبر یا رب تو از یاد
کس از من سیه‌نامه‌تر دیده نیست   که هیچم فعال پسندیده نیست
جز این کاعتماد بیاری توست   امیدم به آمرزگاری توست
بضاعت نیاوردم الا امید   خدایا ز عفو مکن ناامید

***

الهی سینه‌ای ده آتش افروز   در آن سینه دلی وان دل همه سوز
هر آن دل را که سوزی نیست دل نیست   دل افسرده غیر از آب و گل نیست

***

ز من بر من بسی آمد تباهی   الهی نَجِّنِي مِّنْیَ الهی

مرا برهان ز من گر می‌رهانی   که هر چیزی که می‌خواهی توانی

***

بضاعت نیاوردم الا امید	الهی ز عفوم مکن ناامید
تو امّید منی درگاه و بیگاه	کنون از کردّها استغفرالله
تو امّید منی در عین طاعت	مرا بخشا ز نور خود سعادت
تو امّید منی اندر قیامت	ندارم گرچه جز درد وندامت
تو امّید منی اندر صراطم	بفضل خویتشن بخشی نجاتم
تو امّید منی در پای میزان	بلطف خویش بخشی جرم وعصیان

***

الهی! کمال الهی تو راست	جمال جهان پادشاهی تو راست
توئی رزّاق هر پیدا و پنهان	توئی خلاق هر دانا و نادان
«وَمَا مِنْ دَابَّةٍ مَنْشُورٍ» شاه‌یست	آلَم تَعْلَم نفاد پادشاهیت
تو بودی و نبُد جنّات و نیران	تو بودی و نبود ایوان و کیوان
تو بودی و نبود افلاک و گونین	تو بودی و نبود این قاب قوسین
توئی باقی و فانی هرچه هستند	به تقدیرت نه بالا بل که پستند
توئی خلاق هر بالا و پستی	توئی پیدا و پنهان هرچه هستی
توئی گیرنده و میرنده مائیم	توئی سلطان و ما مشتی گدائیم
جهان زندان سرای مؤمنانست	ولی مال و منال مؤمن آنست
اگر فضلت قرین حال گردد	خرابم جمله جا و مال گردد
چه باشد بنده مقرون انابت	کند طاعت کند دعوت اجابت

اگر با بنده عدل و داد ورزد   عبادت‌های صدساله چه ارزد
خداوندا توئی حامی و حاضر   بحال بندگان خویش ناظر

***

ای خدا ای راز دار بندگان شرمگینت   ای توانائی که بر جان و جهان فرمانروایی
ای خدا ای همنوای ناله‌ی پروردگانت   زین جهان تنها تو باسوز دل من آشنایی
اشک می‌غلطد بمژگانم ز شرم روسپاهی   ای پناه بی‌پناهان مو سپید رو سپاهم
بر در بخشایش اشک پشیمانی فشانم   تابشویم شاید از اشک پشیمانی گناهم
وای بر من باجهانی شرمساری کی توانم   تا به درگاهت بر آرم نیمه شب دست‌نیازی
با چنین شرمندگی‌ها کی زدست من بر آید   تا بجویم چاره‌ی درد دلی از چاره‌سازی
بر تن آلوده منگر روح پاکم را نظر کن   دوست دارم تا کنم در پیشگاهت بندگی‌ها
من به تو رو کرده‌ام بر آستانت سر نهادم   دوست دارم بندگی را با همه شرمندگی‌ها

مهربانا بادل‌ی بشکسته روسوی تو کردم   رو کجا آرام اگر از درگفت گوئی جوابم
بی‌کسم در سایه تو می‌جویم پناهی   از کجا یابم خدایی گر به کویت ره نیابم
ای خدا ای رازدار بندگان شرمگینت   ای توانایی که بر جان و جهان فرمانروایی
ای خدا ای همنوای ناله‌ی پروردگانت   زین جهان تنها تو باسوز دل من آشنایی

***

یا رب بگشا گره ز کار من زار   رحمی که ز عقل عاجزم درهمه کار
جز درگه تو کی بؤدم درگاهی؟   محروم از این درم مکن یا غفار

***

خداوندا مرا دریاب که دیگر رو به پایانم	تمام تن شدم زخمی ز تیغ هم قطارانم
خداوندا نجاتم ده از این تکرار تکراری	از این بیداد دشمن را به جای دوست پنداری
هیچ بامن نیست در این ویرانه‌ی دنیا	در این نامردی ایام در این غم‌خانه‌ی دنیا

***

الهی تویی آگه از حال من	عیان است پیش تو احوال من
تویی از کرم دلنواز همه	به بیچارگی چاره‌ساز همه
الهی به عزت که خوارم مکن	به جرم گنه شرمسارم مکن
الهی تویی آگه از حال من	عیان است پیش تو احوال من
توئی از کرم دلنواز همه	به بیچارگی چاره‌ساز همه

***

ای دیده و دل از تو دگرگون مادام	ای آن که به تدبیر تو گردد ایام
ای آنکه به دست توست احوال جهان	حکمی فرما که گردد ایام به کام

***

ای همه هستی ز تو پیدا شده	خاک ضعیف از تو توانا شده
آن چه تغییر نپذیرد تویی	و آنکه نمرده است و نمیرد تویی
تا کرم‌ت راه جهان بر گرفت	پشت زمین بارگران بر گرفت
هرچه نه گویای تو خاموش به	هرچه نه یاد تو فراموش به
دست از این پیش که دارد که ما؟	زاری از این بیش که دارد که ما؟
چاره ما ساز که بی‌یاوریم	گر تو برانی به که رو آوریم؟

***

خداوندگارا نظر کن به جود	که جرم آمد از بندگان در وجود
گناه آید از بنده خاکسار	به امید عفو خداوندگار
کریمما به رزق تو پرورده‌ایم	به انعام و لطف تو خو کرده‌ایم
گدا چون کرم بیند و لطف و ناز	نگردد ز دنبال بخشنده باز

***

ای خدا مرا این عزت بس که بنده‌ی تو باشم	این فخرم بس که پروردگارم تو باشی
تو آنچنانی که من دوست دارم	پس مرا آنسان که می‌خواهی بگردان

***

الله تویی وز دلم آگاه تویی	درمانده منم دلیل هر راه تویی
گر مورچه‌ای دم زند اندر ته چاه	آگه ز دم مورچه در چاه تویی

***

الهی ای مرا آرامش دل	فروغ یاد تو آسایش دل
تو ای صورتگر و نقاش آدم	تو ای نور و صفای بزم عالم
مرا این افسرده را سوز و بیان ده	ز لطف خود مرا خط امان ده
در این درگه که اگرچه روسیاهم	گرفتار هوس غرق گناهم
ترا بر بندگی من عهد بستم	ولی این عهد و پیمان را شکستم
سپردم من به عصیان نقد ایام	توان و تاب من رفت ای دلارام
گذشت از من بحسرت زندگانی	فرو افتاده‌ام در ناتوانی

اگر آتش ز عصیانم فروزد	من و عالم ز قهر تو بسوزد
اجل گر جان این افتاه گیرد	بانده و ندامت او بمیرد
پریشان و فقیر و بی قرارم	اسیر و بینوا و خوار و زارم
امید دل کنون من دود آهم	ز رحمت کن نظر من بی پناهم

***

ای جمله بی کسان عالم را کس	یک جو کرم تمام عالم را بس
من بیکسم و کسی ندارم جز تو	یا رب به فریاد من بی کس رس
عزیزی و خواری تو بخشی و بس	عزیز تو خواری نبیند ز کس

***

یا مقلب قلب من در دست توست	یا محول حال من سرمست توست
کن تو تدبیری که در لیل و نهار	حال قلب ما شود همچون بهار ...

***

ای کریمی که از خزانه‌ی غیب	گبر و ترسا وظیفه خور داری
دوستان را کجا کنی محروم	تو که با دشمن این نظر داری

***

کریمای بخشای بر حال ما	که هستیم اسیر کمند هوا
نداریم غیر از تو فریاد رس	تویی عاصیان را خطا بخش و بس
نگهدار ما را از راه خطا	خطا در گذار و صوابم نما

مرهم سینه شکسته دلان
 مرحمت کن که بس شکسته دلم
 نامه خویش را سیه کردم
 کرم خویش بین، گناه مبین
 تو مکن روز حشر منفعلم
 از تو دارم امیدواری‌ها
 ای مراد من و مراد همه
 پادشاهی و من گدای توام
 به حقیقت رسان مجاز مرا
 که همین دارم از قلیل و کثیر
 هم‌رهم کن چراغ ایمان را
 از تو غیر از کرم نمی‌شاید
 به کریمی و کارسازی خویش
 نظر خاص و رحمت عامت
 این دعا را قبول کن، یا رب

ای دواى درون خسته دلان
 مرهمی لطف کن که خسته دلم
 گرچه من سر به سر گنه کردم
 تو درین نامه سیاه مبین
 من خود از کرده‌های خود خجلم
 با وجود گناهکاری‌ها
 زان که برتوست اعتماد همه
 تو کریمی و بی‌نواى توام
 سوی خود کن رخ نیاز مرا
 گنهم بخش و طاعتم بپذیر
 در شب تیره چون دهم جان را
 گر زمن جز گنه نمی‌آید
 کردگارا، به بی‌نیازی خویش
 به صفات جلال و اکرامت
 حشر من با رسول کن، یا رب